

VAPAA AJATTELIJA

1/2002
2,5 €

JUMALATON KULTTUURILEHTI

**KRISTITYT
PYHÄSSÄ
SODASSA**

**PASTORAALIVALTA
JA TOTALITARISMI**

**PERTTI LINDFORS
75 VUOTTA**

ATEISMI JA USKO

JUMALUUSOPPINEET ATEISMIN ASiantuntijoina

Vapaa Ajatteliija

58. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Erkki Hartikainen
Käsityöläisentie 17 A 1, 00750 Helsinki
Puhelin 040-565 1271
Sähköposti etkirja@dlc.fi

Taitto

Janne Vainio

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto toimitetaan 23.3.2002 mennessä päätoimittaja Erkki Hartikaiselle mieluiten sähköpostina (liitteet .rtf tai tekstimuodossa) tai levykkeellä

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki
Puhelin (09) 715 601
Faksi 009) 739 055
val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu 235 €
Puoli sivua 135 €
1/8 sivua 50 €
Lisävärit sopimuksen mukaan

Tilaushinta

22 €/vuosi
Kuusi numeroa vuodessa

Painos 1 600 kpl
Painopaikka Meripaino Oy

ISSN 0355-8703

Vapaa Ajatteliija on Kultti ry:n jäsen.

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta lehden toimituksen ja julkaisijan näkemystä.

SISÄLTÖ 1/2002

Pääkirjoitus	3
Ateismi ja usko <i>Erkki Hartikainen</i>	4
Kristinusko ja pyhä sota <i>Hannu Virtanen</i>	6
Pelastuksellinen totalitarismi <i>Janne Vainio</i>	9
Liiton uusi työntekijä <i>Kerttu Loukola</i>	15
Ateistifilosofi Pertti Lindfors <i>Erkki Hartikainen</i>	16
Kirja-arvio <i>Erkki Hartikainen</i>	18
Saate valtionapuhakemukseen <i>Erkki Hartikainen</i>	20
Liittokokouksen määrääjat	21
Uutisia läheltä ja kaukaa	28
Tulevia tapahtumia	31

*KANNEN KUVA: RISTIRITARIT
VALLOITTAMASSA PALESTIINAN KAUPUNKIA
TURKKILAISILTA 1. RISTIRETKEN AIKANA*

KATSAUS MENNEESEEN VUOTEEN

Uskonnonvapauskomitea antoi mietintönsä 28. 2. 2001. *Komiteassa ei ollut Vapaa-ajattelijain liiton edustajaa.* **Juha Kukkonen** oli yksi komitean asiantuntijajäsenistä. Liittohallitus

ei ole käsitellyt asiantuntijan valintaa. En tiedä sitä, missä määrin Juha on esittänyt komitealle niitä kannanottoja, jotka kirjattiin lausuntoihimme. Liittohallituksessa lausunto komitean välimietinnöstä aiheutti erimielisyyksiä v. 2000. Eräät liittohallituksen jäsenet mm. paheksuivat sanan "ateisti" käyttöä ja "liian jyrkkiä" ihmisoikeusvaatimuksia. Lopullinen lausunto v. 2001 jätettiin sovuissa. Kesällä liittoneuvoston jättävän **Raimo Toivosen** ansiota on, että hän painosti minut paneutumaan välimietintöön perinpohjaisesti.

Alkuperäinen uskonnonvapauslaki säädettiin kansalaissodan jälkeisissä vaikeissa oloissa. Silloisen sosialidemokraattisen puolueen edustajat tekivät parhaansa paremman uskonnonvapauslain säätämiseksi jääden kuitenkin häviölle. Myös myöhemmin oli vaikeita aikoja, jolloin jouduttiin turvautumaan huonoon uskonnonvapauslakiin. Vapaa-ajattelijoille on syntynyt uskonnonvapauslain puolustamisen perinne.

Yhdysvaltain perustuslain ensimmäinen lisäys kieltää kaikenlaisten uskonnonvapauslakien säätämisen. Vapaa-ajattelijain liiton lausunnossa todetaan, että Suomessa riittää entisen uskonnon-

vapauslain kumoaminen, uutta lakia ei tarvita kumottavan tilalle. Lausunnossa on myös parannettu ehdotus uskonnonvapauslaiksi. Monissa niistä maista, joissa kirkko on erotettu valtiosta, ei ole uskonnonvapauslakia katsomusvapautta rajoittamassa.

Jos kunnat velvoitettaisiin hautaustoimilailla perustamaan yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa kunnallisia hautausmaita, vapaa-ajattelijat kannattaisivat hautaustoimilain säätämistä. Valtio voisi rahoittaa kaikkien hautausmaiden kaikki kustannukset lopettamalla yhteisövero-osuuden jakamisen evankelisluterilaiselle kirkolle. Tällöin kaikki haudattaisiin maksutta. Ellei näin tehdä, hautaustoimilaki on vahingollinen. Koska vapaa-ajattelijain ehdotuksella ei näytä olevan laajaa kannatusta, on parasta, että hautaustoimilakia ei säädetä.

Junttasin (myös monien vapaa-ajattelijain, esimerkiksi **Pekka Elon**, vastustuksesta huolimatta) Suomeen nykymuotoisen elämänskatsomustiedon opetuksen. Elämänskatsomustietoa ei ole enää missään muussa maassa kuin Suomessa. Vapaa-ajattelijain perinteinen kanta on kaikenlaisen uskonnon opetuksen poistaminen yhteiskunnan oppilaitoksista. Tällöin poistuisi myös uskontokuntiin kuulumattomille säädetty elämänskatsomustieto.

Pahin vaihtoehto on monien humanistijärjestöjen kannattama tunnustukseton uskonnon opetus. Norjan humanistit ajoivat nurin sikäläisen elämänskatsomustiedon opetuksen ja saivat tilalle haluamansa tunnustuksettoman uskonnon opetuksen. Nyt he joutuvat kärkejämään asiasta, kun opetuksesta tuli

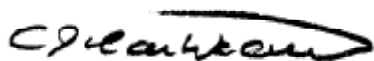
(kuten ennustimme) lähes tavallista luterilaista uskonnon opetusta. Norjalaiset tiesivät etukäteen, että Ruotsin "tunnustukseton" uskonnon opetus on melkein pelkkää luterilaista uskonnon opetusta.

Minusta on outoa, että monet humanistit ajavat kaikkien muiden vähemmistöjen mutta eivät ateistien ihmisoikeuksia.

Kun rukouspäiväjulistuksen antaminen ei perustu mihinkään lakiin, kyseessä on presidentin omantunnon asia. Kun joskus tulevaisuudessa saamme ateistin presidentiksi, hän ei toivottavasti anna rukouspäiväjulistuksia. Koulujen ja päivähoiton uskonnon pakkosyöttöön verrattuna presidentin antama rukouspäivä julistus on hyvin mitätön asia.

Koska lehden taitto on melkoiselle määrälle vapaa-ajattelijoita tärkeämpi kuin sen asiasisältö, olen harkinnut erityisen Vapaa Ajatteliija-lehden **taittoneuvoston** perustamista. Koska esimerkiksi lukion elämäkatsomustiedon oppikirjan tuottaminen on juuri nyt paljon tärkeämpää kuin lehden taitto, olen toistaiseksi luopunut taittoneuvoston nimitämisestä.

Marketta Ollikaisen johdolla suorite-
tussa taitossa olleet viat joka tapauksessa korjataan. Vapaa Ajattelijan hautajaiset lopetetaan vaihtamalla haudoilla käytettävä symboli liiton oikeaan logoon. Koska liitossa on myös ikääntyneitä jäseniä, liian pienen kirjasimen käyttö, liian leveät palstat ja tekstin hämärtäminen taustarasterilla lopetetaan. Voin vakuuttaa, että vahvasti likinäköisenä ja ikääntyneenä olen itse kärsinyt viime aikojen taitosta.

Erkki Hartikainen
puheenjohtaja

ERKKI HARTIKAINEN

ATEISMI

Yliopistolehti julkaisi pitkän empirisen jälkeen numerossaan 6/2001 kirja-arvosteluni (T. P. Laine Kuka hän oli? Uusi näkökulma **Jeesuksen** elämään, Atena, 2000, 222 s). Päätoimittaja sanoi, että tällaisissa tapauksissa virallinen tutkimus on tavallisesti oikeassa ja harrastelijat väärässä. Virallista tutkimusta edustaa tietysti Helsingin yliopiston jumaluusopillinen tiedekunta.

Kuten lukijat ovat huomanneet, jumaluusopillinen tiedekunta on ollut asiantuntijana myös muutamissa Vapaa Ajattelijan äskeisissä numeroissa. Tällä tiedekunnalla on tietävästi kiinnostusta päästä lehtemme asiantuntijaksi liittokokouksen jälkeen.

Vapaa Ajatteliija ei ole ryhtymässä oikomaan joidenkin viime numeroiden kirjoittajien virheellisiä näkemyksiä. Lehteä ei liioin aiota muuttaa vaikeatajuiseksi tai filosofiseksi. Kuitenkin niihin kysymyksiin, jotka ovat tulleet viime aikoina esiin esimerkiksi lehdessämme, aiotaan tässä ja kahdessa seuraavassa numerossa vastata. Se, jatketaanko tällaista kirjoittelua myös liittokokouksen jälkeen, riippuu siitä, kuulevatko jumalat Suomen uskovaisten rukouksia liittokokouksen henkilövalintojen suhteen.

JUMALUUSOPILLINEN TIEDEKUNTA ON OLLUT
ASiantuntijana myös muutamissa Vapaa Ajattelijan
Äskeisissä numeroissa

JA USKO

FILOSOFIAA ON MONENLAISTA

Kalle Rämä arvioi vapaa-ajattelijain uskontokritiikkiä **Bertrand Russellin** artikkelin perusteella. Kun Helsingin Yliopisto hyväksyi **Pekka Himasen** virheellisiin johtopäätöksiin päätyvän väitöskirjan Bertrand Russellin uskontokritiikistä, tuli mieleeni, että ehkä **Esa Saarisen** pelätään kuolevan ja markkinoille halutaan nuori varamies. Filosofia kuten melkein kaikki muukin on nykyään markkinavetoista.

Kuten ateistifilosofi **Michael Martin** on haastattelussa sanonut, filosofi, joka on ateisti, on aivan erilainen kuin filosofi, joka ei ole ateisti. Myös ateistifilosofit saattavat olla ajattelultaan erilaisia. Vaikka on edelleen elossa aivan järkeviä filosofi, suurin osa filosofiasta on epäilemättä lähinnä mielipidekirjallisuutta.

Myös ateistit erehtyvät silloin tällöin "ratsastamaan jeesuksilla" eli vetoamaan kuuluisuuksiin. Eräille luterilaisille jumaluusoppineille on ollut mieleen erityisesti **Ludwig Wittgensteinin** myöhäisfilosofia. Monien ammattifilosofien mielestä Ludwig Wittgensteinin ainoaksi ansioksi on jäämässä se, että hän oli toinen keksijä Wittgenstein-Postin totuustaulukkomenetelmälle. Nykyään monet filosofitkin pitävät Bertrand

Piirros: Osmo Tammisalo

Russellin pahimpana virheenä Wittgensteinin auttamista alkuun.

Koska ammattifilosofit osaavat kohtalaisesti englantia ja koska myös ateistifilosofi Michael Martinin teksti on toisin paikoin vaikeatajuista, en toista tässä Martinin ajatuksia Wittgensteinin uskontonäkemyksistä. Ajatukset löytyvät englanninkielisinä esimerkiksi osoitteesta:

http://www.infidels.org/library/modern/michael_martin/wittgenstein.html

Yhteenvetona Martinin artikkelista voidaan todeta, että on enemmän tai vähemmän epäselvää, mitä Wittgenstein itse tarkoitti ajatuksilla, jotka hänen oppilaansa merkitsivät muistiin. Erityisesti on epäselvää, missä kehityksensä vaiheessa Wittgenstein oli luennoidessaan uskonnoista. On myös epäselvää, missä määrin Wittgenstein oli todella tutustunut esimerkiksi pragmatismen uskonnollista haaraa edustavan **William Jamesin** tai uskonnollisten eksistentiaalistien (esim. **Søren Kierkegaard**) ajatuksiin.

Toisaalta Wittgensteinin ajatuksia, sikäli kuin ne ovat selvillä, saa arvostella aivan kuten kenen tahansa muun ajatuksia.

JATKUU SIVULLA 22

**SODANKÄYNTI EI OLE PELKÄSTÄÄN ISLAMIIN
KUULUVA OMINAISUUS. MYÖS KRISTINUS-
KOON VEDOTEN ON KÄYTY SOTIA, JA NIISSÄ
TAPETTU MONINKERTAISESTI ENEMMÄN
IHMISIÄ KUIN MINKÄÄN MUUN USKONNON -
ISLAM MUKAAN LUKIEN - NIMIÄ.**

HANNU VIRTANEN

KRISTINUSKO JA PYHÄ SOTA

Joskus on väitetty että kristittyjen väki-
valtaisuus olisi johtunut islamin vaiku-
tuksesta. Tämä näkemys ei pidä paik-
kaansa, sillä kristittyjen pyhät sodat al-
koivat jo parisataa vuotta ennen islamin
nousua.

ALKUKRISTITYISTÄ OIKEUTETUN SODAN OPPIIN

Kristinusko sai alkunsa juutalaisuuden
lahkona, mutta omaksui sittemmin oppeja
ja kultteja myös mm. roomalaisilta, kreik-
kalaisilta, mithra-uskonnosta sekä buddha-
laisuudesta. Muinaisten israelilaisten mu-
kaan maailmassa oli vain yksi Jumala ja
tämä oli valinnut Israelin kansan omakseen,
ja tehnyt liiton tämän kanssa. Tästä liitosta
kirjoitettiin kaksi kivistä taulua. Liiton ki-
vitauluissa toisaalta nähtiin sota rangais-
tuksena sopimuksen rikkomisesta, toisaalta
oikeutettiin Israelin kansan valloitusota
alueen muita kansoja vastaan. Itse asiassa
koko juutalainen kaanon on suurimmaksi
osaksi kertomusta sodankäynnistä, johon
Jumala kulloisenkin kansanjohtajan valtuut-
taa.

Jeesuksen suhde väkivaltaan on evan-
geliumien opetusten perusteella pääasiassa
kielteinen. Erityisesti Vuorisaarnassa tämä
näkemys tulee selvimmin esiin. Kristinus-
kon etiikka voidaan siis tulkita pasifistisek-
si, ja siten alkukristityt sen tulkitsivatkin.
Niinpä he kieltäytyivät kaikesta sotilaspal-
velusta. Kristittyjen asenne sotaan kohtaan

kuitenkin vähitellen muuttui, ja kun kristin-
uskosta vuonna 381 tuli Rooman valtion-
uskonto, hyväksyi se sodan täysin. Sen
mytologiaa alettiin pian käyttää hyväksi
taistelussa keskushallituksen vihollisia vas-
taan. Kirkkoisä Ambrosius oli ensimmäi-
nen merkittävä opin soveltaja.

Varsinaisen oikeutetun sodan opin loi
kuitenkin kirkkoisä Augustinus. Ciceroon tu-
keutuen hän loi teoriansa *'iusta bella ulciscuntur
iniurias'*, eli oikeudenmukainen sota kostaa
vääryydet. Augustinus ei erottanut toisistaan
puolustus- tai hyökkäyssotaa. Vanhaan tes-
tamenttiin vedoten hän väitti sodan olevan
jumalallisen tuomioistuimen väline rangais-
taessa ihmisten syntejä ja rikoksia. Rangais-
tus, jota ei suoritettu nautinnon tai koston
halusta oli Augustinuksen mukaan rakkauden
teko, sillä se esti pahantekijää tekemästä lisää
pahaa. Täten Vuorisaarnakin oikeutti sodan.
Sitä paitsi Vuorisaarnan ohjeet sitoivat Au-
gustinuksen mukaan vain sielua, ei ruumista.
Yksityinen henkilö ei kuitenkaan voinut tap-
paa toista; ainoastaan hallitsijat ja virkamie-
het olivat siihen oikeutettuja. Augustinus se-
litti Jumalan Joosualle antaman käskyn sotia
Ain kaupunkia vastaan tekävän jokaisen ju-
malalliseen käskyyn perustuvan sodan oikeu-
tetuksi sodaksi. Tällainen sota oli mahdolli-
nen ilman Jumalan käskyäkin, sillä Paavalin
mukaan esivalta oli Jumalan asettama. Täten
bellum Deo auctore sisälsi epäsuorasti jumalal-
lisen valtuutuksen. Niinikään 'kerettiläisten'
rankaiseminen oli Augustinuksen mukaan
yksi lähimmäisenrakkauden muodoista.

Augustinus esitti paljon muitakin perus-

teluja sodalle: Pyhä Pietari kastoi sadanpäämies Corneliuksen Kristuksen nimeen kehoittamalla häntä hylkäämään sotilaan elämänsä. Pyhä Paavali itse hankki puolustukseen voimakkaan sotilasvartioston. Kristuksen lausuma jonka mukaan 'jokainen, joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu', tarkoitti vain sellaisia henkilöitä, jotka tarttuivat aseisiin vuodattaakseen toisten verta ilman laillisen esivallan käskyä tai lupaa.

Augustinus vaikutti myös siihen, että Ilmestyskirja otettiin osaksi kristittyjen kaanonin. Ilmestyskirjahan esittää vision tulevasta lopullisesta sodasta, ja siinä Jeesus esitetään tyypillisessä sodan jumalan hahmossa.

Myös Vanhan testamentin ottaminen osaksi kristillistä kaanonin merkitsi huomattavaa painoarvon muutosta sen moraalikoodiin. On huomattava että kreikan sana *diatheke* tarkoittaa paitsi testamenttia myös liittoa. Siten liitosta Jumalan kanssa tuli myös sotilasliitto. Tulokunnan mukaan Jumala oli hylännyt vanhan liittolaisensa Israelin ja solminut uuden liiton kristittyjen kanssa.

Augustinus loi tätä tulkintaa varten opin, jota on kutsuttu kristilliseksi nationalismiksi. Kirjassaan *De Civitate Dei* hän hahmotteli teokraattisen valtion perusteet. Tätä hän kutsui milloin hengelliseksi Israeliksi, milloin taas nimillä Jumalan Kuningaskunta tai Kristuksen ruumis, *corpus Christi*. Näillä hän tarkoitti katolista kirkkoa. 'Kerettiläisille' Augustinus lupasi ikuista rangaistusta tuleessa. Katolinen kirkko ja Rooma liittoutuivatkin vuonna 411.

On muistettava, että katolisuus oli tässä vaiheessa vain yksi kristinuskon monista suuntauksista, ja oli saavuttanut jalansijaa ainoastaan nykyisen Italian niemimaalla, jossa kaiken lisäksi myös 'pakanuus' kukoisti. Etelässä donatistit ja manikealaiset olivat johtavia suuntauksia, pohjoisessa areiolaisuus oli vallitseva aina Espanjasta Balkanille. Lisäksi olivat pelagiolaiset ja muut pienemmät ryhmät, sekä idässä ortodoksit.

Augustinuksen suunnitteleman katolisuuden ja valtion liiton sekä 'vääraoppisten' vainon taustalla voidaankin nähdä taistelu vallasta. Tapahtuma joka oli toiminut syyksinä *De Civitate Dei* -kirjan kirjoittamiseen oli

länsigoottien päällikkönsä Alarikin johdolla vuonna 410 suorittama Rooman valtaus. Länsigoottien eivät olleet 'pakanoita' vaan Rooman valtakunnan alueella asuvia areiolaisia. Alarikin joukot kohtelivat Roomaa varsin helläkitisesti; jopa Augustinus itse myönsi tämän. Valloittajat jättivät rauhaan kirkot ja muut pyhät paikat. Myöskään Theoderik, itägootti ja areiolainen, ei hallitessaan Roomaa puuttunut katolisen kirkon asioihin.

KRISTITYT PYHÄSSÄ SODASSA

Kristinuskon sodankäynnin etiikka oli siis peräisin Rooman imperiumin ulkopoliitikasta vahvistettuna Uuden testamentin ja juutalaisella sodan teologialla. Sen muotoili Augustinus pitääkseen katolisen kirkon avulla valtakunnan ohjaukset vanhasen pääkaupungissa. Suurten kansainvaellusten aikana Länsi-Roomahan oli menettänyt käytännössä kaiken maallisen valtansa kuten myös sotilasvoimansa, ja katoliseen kirkkoon tukeutuminen olikin roomalaisen ylimystön - ensimmäiset paavit ja piispat edustivat juuri näitä sukuja - keino yrittää pitää edes vallan rippeitä käsissään. Katolisen kirkon ominaisuudessa Rooman imperiumi jatkuikin vielä vuosisatojen ajan.

Mutta koska omaa armeijaa ei ollut, piti turvautua muiden sotilasvoimiin.

Sopiva liittolainen löytyikin pian kun siihen asti 'pakanoita' pysyneiden frankkien kuningas Klodovig otti katolisen kasteen. Kirkon tuella hän ryhtyi pyhään sotaan Iberian niemimaata hallinneita länsigootteja - jotka olivat areiolaisia ja siis 'väärauskoisia' - vastaan. Frankit valloittivat suurimman osan länsigoottien valtakunnasta ja hävittivät areiolaisuuden ennen pitkää kokonaan.

Syntyneestä frankkien kirkkovaltiosta tulikin katolisuuden vankin tukikohta, ja se julistautui uudeksi Jumalan kansaksi. Kaarle Suuri harjoitti lähetystyötä saksien keskuudessa periaatteella 'käänny tai kuole'. Pyhäinjäännöksiä kannettiin taisteluun kuten israelilaiset liiton arkkia, ja piispat ruokailivat voittoa.

Tunnetuin kristittyjen pyhistä sodista on ristiretket. Sen taustalla oli Augustinuksen tulkinta Uuden testamentin Ilmestyskirjasta. Hänen mukaansa tuhatvuotinen valtakunta oli alkanut Jeesuksen syntymästä. Kun ensimmäinen vuosituhat oli kulumassa umpeen, olivat maailmanlopun tapahtumat siis käsillä. Syntyi ajatus, että Jerusalemi pitää vapauttaa vääräuskoisten käsistä ennen viimeisiä päiviä. Paavi Urban II lupasi ristiretkeläisille palkkioksi armahdusta synneistä. Ristiretkille osallistuvista sotilaista käytettiin nimitystä *miles Christi* tai *miles s. Petri*. Jälkimmäinen nimitys tuli ensinnäkin siitä, että paavin katsottiin olevan Rooman ensimmäisen piispan, Pietarin, sijainen. Toiseksi Pietari oli kantanut miekkaa ollessaan Jeesuksen kanssa Getsemanessa, ja Jeesus oli kehottanut häntä ainoastaan laittamaan miekkansa tuppeen - ei heittämään pois. Tämä siis valtuutti paavin antamaan sotilaallisia käskyjä.

Päästyään Jerusalemiin ristiretkeläiset tappoivat paitsi siellä asuneet muslimit myös kristityt naisia tai lapsia säästämättä. Myös juutalaiset poltettiin synagogaansa. Apuna tässä työssä käytettiin Pyhän Pietarin kirkossa Antiokiassa pyhäinjäännöksenä säilytettyä keihästä, joka perimätiedon mukaan oli heitetty ristiinnaulitun Jeesuksen kylkeen.

Lopun ajan lähestyminen vaati myös Euroopassa asuvien vääräuskoisten hävittä-

mistä. Tämä johtikin Euroopan juutalaisten ensimmäiseen suureen joukkomurhaan.

Keskiajalla sodan perustelut haettiin yleensä Vanhasta testamentista Moosesta ja Daavidia esimerkkeinä käyttäen. Mm. Tuomas Akvinolainen kehitteli edelleen Augustinuksen ajatuksia.

Keskiajalla juuri muslimeja pidettiin Antikristuksen joukkoina. Heitä kutsuttiin paholaisiksi ja kuvailtiin sarvipäisiksi hirviöiksi. Demonisia ominaisuuksia liitettiin myös juutalaisiin. Heitä kuvailtiin mm. sarvekkaina eläiminä, sisiliskoina, sammakoina, matoina, käärmeinä ja skorpioneina.

Ns. uskonpuhdistus merkitsi Rooman vaikutusvallan loppua Pohjois-Euroopassa. Se ei kuitenkaan tuonut muutosta suhtautumisessa sotaan, vaan roomalais-juutalainen henki jatkui myös protestanttisuudessa.

Sekä Luther että Calvin puolustivat sodan oikeutusta. Luther piti talonpoikaikapinan veristäkin tukahduttamista Jumalalle mieluisana asiana - siten ruhtinas saattoi ansaita taivaanvaltakunnan. Calvinin mukaan toisinajattelevat tuli keinoja kaihtamatta tuhota, samoin kuin israelilaiset olivat Jumalan käskystä vihollisiaan hävittäneet. 30-vuotisen sodan aikana niin katoliset kuin protestantitkin pääsivätkin yllin kyllin toteuttamaan Jumalalle mieluisaa toimintaa. Kristinuskoon vedoten suoritettiin myös Amerikan valloitus sekä muut siirto- ja maasodat. ●

KIRKOLLINEN MONOPOLI ON AIKAISEMPINA VUOSISATOINA OLLUT PERUSTANA USKONSODILLE, JOISSA OSALLISTEN NÄKÖKULMASTA TAISTELLAAN HEIDÄN SIELUJENSA PELASTUMISESTA. MODERNEISSA NOITAVAINOISSA, JOTKA YLEENSÄ OVAT OLLEET TUHOVOIMALTAAN TEHOKKAAMPIA KUIN KESKIAIKAISEN INKVISITION AIKAANSAANNOKSET, KYSE ON SISÄLLÖILTÄÄN NÄENNÄISESTI MAALLISTUNEESTA PELASTUSUSKONNOLLISEN SEURAKUNNALLISUUDEN MALLISTA, JONKA MICHEL FOUCAULT ON NIMENNYT PASTORAALISEKSI VALLAKSI.

PELASTUKSELLINEN TOTALITARISMI 1900-LUVULLA

Pastoraalinen malli on yksi kolmesta tärkeimmästä länsimaiden historiaan vaikuttaneesta valtiollisen hallinnan filosofisesta mallista; kaksi muuta ovat luonnonoikeusperinteestä syntynyt oikeusvaltiomalli sekä machiavellistinen politikoinnin taito. Pastoraaliselle alamaisten haluttuunottamiselle erikoislaatuista on se, että valistuneeseen järkeen pohjautuvan kaitselmuksen uskotaan olevan edellytyksenä *hallittujen* elämän parantamiselle. Tämä on mitä ilmeisimmin mahdollistanut nykyisen kaltaisen hyvinvointivaltion muodostumisen, mutta samanaikaisesti myös nykyaikaisen totalitarismin, joka noudattaa sitä inkvisitorista kaavaa, että opilliseen kuulus-
teluun kietoutuva kidutus ja terrori voidaan myyttisesti uudelleennimetä jumalallisen armotyön elämää antavaksi muodoksi.

Kristillisen pelastussanomana ydinkohtana on oletus **syntipukista**, jonka veren vuodattaminen merkitsee maagisesti samaa kuin sielujen vapauttaminen. Sielu on raamatullisessa käsitteistössä samastettu verenkiertoon, jolloin veren vuodattaminen ruumiista vastaa maagisesti sielun puhdistumista. Veriuhurin välttämättömyys ei pohjau-
du Jumalan kaikkivyytyteen, vaan sielunvihollisen läsnäoloon. Koska evankeliumin uskottavuus kuitenkin vaatii uskoa veriseen sovitustyöhön, loputonta ja sovitamatonta viiolisuutta rakentava syntipukkioletus on pelastussanomana rituaaliselle toteuttamiselle välttämätön.

Raamatullinen syntipukkifilosofia on ol-

lut bolshevismin ja fasismin keskeinen taustavoima, jonka avulla alamaisten kapinallisia mielialoja on voitu mobilisoida tuottamaan entistä totaalisempaa ja kuuliaisempaa valtioyhteenkuuluvuutta. Syntipukkifilosofian uudelleenmuokkaamana kapinalisuus ei enää kohdistu poliittiseen valtaan, vaan kansanvihollisiin, joiden kuriinlaittamisen rituaaliset ehdot poliittinen valta voi määrittellä alamaistilteen.

Violollisuuksien rituaalien kautta muodostuu totalitarismin edellyttämä myyttinen perusta pyhälle sodalle, joka ohittaa perinteisten sodanjulistusten oikeudelliset rajoitukset. Sota on nykyisin yhä enemmän *pelastuksellista* ja tapahtuu epäitsekäästi kaikkien parhaaksi. Tällaisessa modernissa sodassa ei enää ole siviiliväestöä, sillä perinteinen siviilikohteiden tuhoamista rajoittava oikeusmoraali on ymmärrettävissä vain rajoituksena hallitsijan itsekkyydelle, jonka ei enää uskota olevan sodan takana.

ALTRUISTINEN HYÖKKÄYSSOTA

Sodan luonteen muuttuminen liittyy valtiollan sisäisten merkityksien muuttumiseen, jossa oikeuspohjainen vallan oikeuttamisen muoto on asteittain väistynyt kirkon kaitselmustehtävien siirtymässä maallisille instituutioille. Kansallisvaltioita ja niiden muodostamia ylikansallisia liittoumia ei

enää voida ymmärtää hallitsijan henkilökoh-
taisena omaisuuden hoitona, joka on oletuk-
sena vielä Machiavellin valtiotaidossa. Val-
loitussodat eivät enää käsitteellisty valtion
oikeuspiirin laajentamisena, jonka avulla
voidaan alistaa uusia veroalamaisia valtion
palvelukseen. Lähtökohtaisesti valtion päin-
vastoin oletetaan palvelevan jokaista ala-
maistaan ja poliittisen valvonnan tehtävänä
on väestöjen elinolojen parantaminen.

Oikeusvaltion tai hyvinvointivaltion si-
jasta prototyypin modernin valtiomalli
on *eloonjäämisvaltio*, jota hallitsee illuusio po-
pulaation iankaikkisesta elämästä yksittäi-
sen ihmisen kuoleman jälkeen. Kansalainen
on hyödyllinen siinä määrin kuin hän voi
palvella kulloinkin vallitsevaa yhteiskunnan
eloonjäämisharhaa. Sotia ei enää oikeuteta
hallitsijan valtaoikeuksilla, joiden laillisuus
voitaisiin kiistanalaistaa, vaan elämän vält-
tämättömyydellä, joka jumalallisen armon
tavoin menee oikeuden ylitse.

Modernille valloitus sodalle ominaista on
taisteluasemien määrittäminen hallitsijan
veroalueen sijasta alamaisten nauttiman
elintilan (*Lebensraum*) termin. Kansallissosia-
lismi saattoi olla ensimmäinen tyyli puhdas
esimerkki sellaisesta avoimesta valloituspo-
liitikasta, jossa ei enää ollut kysymys keisa-
rin oman itsekkään valtapiirin rakentami-
sesta, vaan pastoraalisesta uhrautumisesta
alamaisten elinehdoille. Tämä edellytti jär-
jestelmää, jossa hallitsijoiden sijasta alamai-
nen oli symbolisesti polttopisteessä ja jossa
alamaisen myyttisistä ominaisuuksista muo-
dostui oikeutus hallitsemiseen. Sosialistinen
"uusi ihminen" ja kansallissosialistinen her-
rakansanedustaja ovat molemmat keinoja
täyttää tämäntyyppisen uuden imperialis-
min myyttiset edellytykset.

Tämä uusi imperialistisen sopeuttamisen
malli on pohjimmiltaan uskonnollisen ku-
rin levittäytymisen malli, joka sisältyy isla-
min ja kristinuskon kaltaisiin lähetysuskon-
toihin. Länsimaisessa kulttuurissa tällaisel-
la elämään kokonaisvaltaisesti puuttuvalla
hallittavaksi tekemisen mallilla ei pitkään
ollut poliittista merkitystä kirkon ja luosta-
rilaitoksen ulkopuolella. Puhtaasti sotilas-
strategisen *geopolitiikan* sijasta kyse on elä-
viä kehoja haltuunottavasta *biopolitiikasta*,
joka näkyy valtiovallan yksityiskohtaisena
kiinnostuksena alamaisten elintoimintoihin,

kuten mielen ja kehon terveyteen, seksuaa-
lisuuteen ja lisääntymiseen. Hallitsijasuvun
säilymisen sijasta modernin poliittisen val-
lan huolenaiheena on väestöjen eloonjäämi-
nen, joka noudattaa sitä pastoraalivaltaisen
kaitselmuksen kaavaa, että ylempi valta on
olemassa ohjatakseen alamaisten laumaa
pelastukseen.

Rodunjalostuspolitiikka ei ollut natsien
kavala keksintö, vaan oli ymmärrettävissä
ainoastaan osana uuden, elämän myyttiseen
parantamiseen suuntautuvan vallan voit-
tokulkua. Natsien ansiota oli vain tämän
geneettisen kiinnostuksen muokkaaminen
osaksi sellaista vihollisuuksien rituaalia,
jossa alamaista voitiin mobilisoida pyhään
sotaan.

SIELUT KEHOJEN VANKILOINA

Taistelu poliittisten tilojen hallinnasta on
Foucault'n mukaan samanaikaisesti myös
tautonta sisällissotaa, jota käydään syvästi
intiimillä mikrotasolla jokaisen yksittäisen
alamaisen myyttisistä elämän ehdoista –
sielusta ja verestä. Voimme nähdä sielun ja
veren kontrollin jossain määrin vaihtoehtoi-
sin. Elävään kehoon kohdistuva valvonta
on kouriintuntuvasti erilaista riippuen
siitä, kohdistuuko se mielentiloihin vai so-
lutasen ilmiöihin.

Jos kehoista tehdään hallittavia "sielun"
kautta, tämä merkitsee sitä, että hallittujen
on *kuviteltava* olevansa valvonnan tai kuu-
lustelun kohteina – aivan kuten syntisille
kerrotaan, että Jumala tarkkailee heitä nä-
kymättömissä taivaan takana. Tällöin yk-
sityiskohtaisen valvonnan oikeuttamisen
perustana on vaatimus sielun rehellisyydes-
tä pelastuksellisen vallan edessä.

Foucault'n mukaan "sielua" ei ole mie-
lestä pitää puhtaasti kuvitteellisena, vaan
pikemminkin tiettyä käsitteistöä, jonka
kautta eläviä kehoja voidaan ottaa haltuun
ja muovata hallittaviksi. Sielun käsitteistön
varaan pohjautuu tietty käsitys ihmisyy-
destä, joka meille on rakennettu ja jossa mei-
dän edelleenkin oletetaan olevan kristillis-
essä merkityksessä kuuliaisia, uskoimme Ju-
malaan tai emme:

Tämä todellinen ja ruumiiton sielu ei ole itsenäinen olio; se on elementti, johon vallan vaikutukset kytkeytyvät ja eräs tieto perustuu, koneisto, jonka avulla valtasuhteet tuottavat tiedon mahdollisuutta, ja tieto pitkittää ja vahvistaa vallan vaikutuksia. Tässä ei kuitenkaan saa erehtyä: teologiien harhakuvaa, sielua, ei ole korvattu todellisella ihmisellä, joka olisi tiedon, filosofisen ajattelun tai teknisen asioihin puuttumisen kohde. Ihminen, josta meille puhutaan ja joka pitäisi vapauttaa, on jo itsessään seurausta itseään paljon syvemmästä alistamisesta. Hänessä asuu "sielu", johon hänen olemassaolonsa perustuu; tämä olemassaolo on itse osa hallinnasta, jonka valta kohdistaa ruumiiseen. Sielu on erään poliittisen anatomian seurausilmiö ja väline; sielu, ruumiin vankila.

Sielua haltuunottavassa tarkkailussa valvontakameroiden ja poliisitiedon taakse piiloutuva valta edustaa Jumalaa, jonka tiet ovat tutkimattomia. Tällaiselle vallalle tunnusomaista on, että me emme voi tietää sen toimintatapoja suhteessa omaan elämäämme, mutta sen uskotaan kuitenkin voivan olla perillä meidän toimintatavoistamme

HARHAOPPISUUDEN TUNNUSTUS (17. VUOSISATA)

yksilöityinä *tunnustavina henkilöinä*, joiden sielullinen rehellisyys punnitaan sen kautta, miten käyttäydymme valvonnan edessä.

Sielun kautta tapahtuva haltuunotto on länsimaaisessa kulttuurissa peräisin ripin ja inkvisition kuulustelukäytännöistä, joissa keinona tehdä alamaista hallittavia oli saada heidät käsitteellisesti tunnustamaan synnejä Jumalan kaikkinäkevän silmän edessä ja uskottavasti *identifioimaan* itseään omiin tunnustuksiinsa.

Marxilaisissa puoluediktatuureissa kaikki proletarit kelpaavat tasavertaisesti pelastukselliseen yhteyteen; neuvostojärjestelmään sopeutumattomia aatteellisia poikkeamia ei voitu käsittää epäkelvoina aineksina, vaan väärän tietoisuuden aiheuttamina sairauksina, jotka voitiin hoitaa terapeuttisin keinoin. Länsimaissa harjoitettu epäkelvouden psykologisointi, joka ilmenee esimerkiksi seksuaalisten poikkeavuuksien tai syrjäytyneisyyden selittämisenä yksilön omalla psykohistorialla, on varsin selvästi neuvostoliittolaisen mallin sukulaisilmiö, jolle ominaista on että yksilöiden kohtaamat yhteiskunnalliset häiriöt lääketieteellistettiin.

Erityisesti maolaisessa järjestelmässä kristillisen mallin mukainen omaehtoinen tunnustaminen muodostui keskeiseksi toisinajattelun kontrollikeinoksi. "Taistelu liberalismia vastaan" oli taistelua sellaista lakihurskautta vastaan, joka mahdollisti ulkonaisen lainkuuliaisuuden ilman oma-kohtaista vakaumusta poliittisen vallan kaikkivahvyydestä. Uudelleen koulutusleireillä ei useinkaan rangaistu mistään ulkoisesti toteennäytettävissä olevista rikoksista, vaan sen sijaan uudelleen koulutettava sai omaloitteisesti kirjoittaa tunnustuksen niistä ideologisista erehdyksistä, joiden takia hän oli joutunut epäilyksen alaiseksi.

Totalitaarisen johtajan jumalallinen imago (jonka ei mitenkään tarvitse olla elollinen eikä tosiasiallinen hallitsija) voidaan nähdä tärkeänä juuri siltä kannalta, että hallituilla tulee olla jokin yhteisesti jaettu *rituaalisen tunnustuksellisuuden* viitepiste, jonka yhteydessä heidän yksityinen sielullinen rehellisyytensä voi tulla paljastetuksi. Emme voi tietää, olemmeko juuri nyt jonkin salaisen tarkkailijan (kuten CIA:n tai KGB:n) nä-

kyvyyskentässä, mutta ajatus tällaisten tarkkailijoiden mahdollisesta olemassaolosta voi saada meitä sovittamaan käyttäytymistä vaistonvaraisesti ikään kuin tekomme ja ajatuksemme tapahtuisivat vallan silmien edessä. Kulkiessamme esimerkiksi tulilin lävitse tiedämme, että pelkkä kuviteltu mahdollisuus tulla tarkastetuksi riittää tehoamaan, vaikka kiinni jäämisestä ei olisi mitään näkyvää tietoa.

KUULIAISUUS VERELLE

Kansallissosialismin geenipolitiikassa kyse oli aristokraattisesta sukujen perimälinjan symboliikasta, jolle oli lanseerattu moderniin hyvinvointiyhteiskuntaan soveltuvat, kansallisesti 'samassa veneessä' olevien alamaisten valtioyhteenkuuluvuutta mystifioivat merkitykset. Ylhäisen veren suojelemisen sijalla oli nyt kansalaisten yhteisen veren puhtauden pelastaminen. Yksittäisen alamaisen kuuliaisuus verelle ei enää päättynyt verojen maksamiseen lääninherralle eikä kuolemiseen lääninherran veren säilyttämiseksi. Kuuliaisuus verelle oli nyt kuuliaisuutta sellaiselle mystiselle voimalle, jota alamaisten itse kantoi valitun rodun edustajana mukanaan, mutta jonka kollektiiviset vaistot selitettiin hänen omaa tahtoaan perustavammaksi.

Natsien kuuliaisuus persoonattomalle elinvoimalle ("verelle" ja sen "vaistoille") voi hyvin olla verrattavissa siihen, että intialaisessa uskonnollisuudessa ollaan valmiita hylkäämään kristillisesti ymmärretty "omatunto" ja alistumaan sellaisen kurin alaisuuteen, jonka kautta uskotaan jonkin syvemmän persoonattoman elämänvoiman voivan manifestoitua. Koska ylhäisen veren aristokratialle alistumisella ei aikaisemmin ollut alamaisen puolelta sakraaleja merkityksiä, voi sanoa, että uskonnolliset merkitykset olivat laskeutuneet sinne, missä aikaisemmin oli ollut selkeästi ymmärrettävä alistussuhde.

Valvonta, joka kohdistuu "vereen" tai täsmällisemmin solutasoon, ei suoraan hyödynnä kuvitelmaa taivaallisesta silmästä. Tällaisen valvonnan myyttinen oikeuttaminen liittyy kuitenkin tapoihin, joilla "sielu" rakennetaan näkymättömän tarkkailun

kohteena ja sisäistettynä valvonnan mekanismina. Solutason muuttujien valistuksellinen haltuunotto on avain sielujen tekemiseen *kuuliaisiksi verelle*, jonka puhtaus on meidän yhteinen asiamme. Kuuliaisuutta verelle tuotetaan silloin, kun säädellään elintointojen yksityiskäyttöä tarkoituksena jaloittaa alamaista mahdollisimman puhtaita ja terveitä väestöresursseja.

Veren puhtauden totaalinen kontrolli on tavoitteena paitsi geenipolitiikassa, myös esimerkiksi silloin, kun pyritään oikeuttamaan *veren koostumukseen* suoraan kohdistuva testaaminen osana huumekaupan vastaista mikropoliittista sisällissotaa. Joudumme ehkä hyvinkin pian olemaan kuuliaisiksi verelle, jonka puhtaus voidaan mitata molekulaarisen tarkasti milloin tahansa ja missä tahansa – ja jonka puhtautta valvotaan meidän oman turvallisuutemme ja eloonjäämisemme nimissä. Toisin kuin geeniperimän leviäminen, jonka valvonta edellyttää vain kohtalaisen satunnaisesti tapahtuvien lisääntymiselintointojen vartiointia, veri kiertää elimistössä joka ainoana elollisena minuuttina – ja tulee olemaan välttämätöntä pitää kliinisen valvonnan alaisena keskeytymättömästi, jos sen kemiallista puhtautta halutaan vartioida.

HUMANISMIN VERIJUHLAT

Voi olla kohtalokkaasti harhaanjohtavaa olettaa Frankfurtin koulukunnan tavoin, että totalitarismi edellyttää jonkinlaista humanistiset arvot kieltävää, elämänvastaisen ja kyynisen asenteen sisäistänyttä persoonallisuutta. Vaikka "saksalaista mielenlaatua" onkin esitetty natsismin selitysmalliksi, niin fasismin nousua on kuitenkin harvemmin edes yritetty selittää italialaisen mentaliteetin legendaarisella otollisuudella mikrotarkkaan kurinalaisuuteen. Ennemmin selityksiä kannattaisi etsiä katolisten kulttuurien viehtymyksestä teatteriin, joka tempaa kansanjoukot esityksellisesti mukaansa ohitse kurin merkityksenantojen.

Uskontojen pelastuksellisissa rituaaleissa tärkeintä on välitön elämyksellinen uskottavuus eikä lainkaan se, *mihin* tarkkaan ottaen aiotaan pelastua. Kyse on paljolti selaisesta kollektiivisesta viettelystä tulemi-

sesta, jossa vaistonvaraisen yhteenkuuluvuuden tunne ajaa sekä kurin vaatimuksien että aatteellisesti sisällöllisten kysymysten ohitse - ja joka kiteytyy Mussolinin sisälötöntä uskottavuutta viestivässä puheessa: "Meillä fasisteilla ei ole mitään aatteellista doktriinia; meidän doktriininamme on teko."

Koska moniarvoisessa hyvinvointiyhteiskunnassa totalitaarisen hallinnan edellyttämää valtioyhteenkuuluvuutta on mahdotonta rakentaa monienkaan yhteisesti jaettujen positiivisten elämänarvojen varaan, pelastuksellisessa sortopolitiikassa keskeisellä sijalla on oltava positiiviselta vaihtoehtosisällöltään köyhydetytty *negatiivinen ohjelma* sellaisia fantasiavihollisia kuten juutalaisia, kommunistia, pääomasijoittajia tai islamin uhkaa vastaan. Ei ole sattumaa, että syntipukit ovat joko ulkoisia vihollisia tai yhteiskunnan sisäisiä vähemmistöjä, sillä juuri tämä on edellytys hallintoalamaisten suuren enemmistön osallistamiselle valtioyhteenkuuluvuuteen. Kuten Friedrich A. Hayek toteaa, "Ihmisten on helpompi olla samaa mieltä negatiivisesta ohjelmasta – viholliseen kohdistuvasta vihasta tai paremmin menestyviin kohdistuvasta kateudesta – kuin mistään positiivisesta tehtävästä." Positiivisilla hyvinvoinnin lupauksilla yksinään ei voida oikeuttaa sellaista noitavainojen politiikkaa, jonka taakse on voitava saada suurten kansanjoukkojen vilpittömän uskollisuus.

Randolph Bournen mukaan "Sota on valtion terveydenhoitoa", sillä vain sotatila voi uusintaa sellaista kansalaisidentiteettiä, jossa kansalaisuus tulee vieraantumattomasti määritellyksi valtioyhteenkuuluvuuden kautta. Elämää pelastusmyytin mukaisesti hallinnoiva väkivaltakoneisto tarvitsee näyttämölleen ajanmukaisia vihollisuuksien rituaaleja, joissa repression tekniikoita itseisarvoistetaan. Jotta elämä voisi hymyillä valtiossa, tarkoituksenmukaisuussyistä aloitetun väkivallan on oltava pyhää sellaisella tavalla, että sen kyseenalaistamista ei voida ottaa vakavasti.

Humanististen arvojen maailmanlaajui-
nen voittokulku ei välttämättä tule merkitsemään uutta tuhatvuotista Ihmisyyden Valtakuntaa, jossa miekat viimeinkin taotaan auroiksi. Se voi nykyisessä maail-

mantilanteessa merkitä myös kristillisten pyhän sodan rituaalien maallistumista, jolle on ominaista, että "ihmiskuntaa" myyttisesti edustavat sotilaalliset liittoumat eivät enää operaatioillaan aloita sotaa, vaan *aloittavat rauhan*. Kuten aikaisemminkin, maallisen väkivallan pyhittäminen edellyttää, että sen alistavuuteen viitataan kiertoilmaisulla – ja pelastukselliset kiertoilmaisut voidaan sujuvasti ammentaa niistä uusista maailmanparannuksen opeista, jotka rituaalisesti ovat suuntautuvinaan alistavaa valtaa vastaan.

Humanistiseen vapautumispuheeseen sisältyy toisinaan utopistinen oletus jonkinlaisesta "vapautuneesta" arvomaailmasta, joka ei ole tätä maailmaa hallitsevien kyyristen valtarakenteiden tuottama. Tämä on kristillinen oletus sielun puhtaudesta - ja seuraukset ovat usein olleet sen mukaisia. Ne, jotka osaavat sovittaa sanansa siten, että ovat puhuvinaan "vallitsevan järjestelmän" ulkopuolelta (jostakin toisesta todellisuudesta käsin), omaavat tämän kristillisen syntija pelastuslogiikan mukaisesti 'puhujan edun' - ja juuri heillä on valtaa saada laajoja joukkoja kuulijoita mukaan vallan alaisuuteen. Mikään ei ole parempaa vallassa oleville kuin vedota johonkin "humanitaaristen arvojen" kaltaiseen pastoraaliseen puhtauteen, jonka taakse voidaan piiloutua.

USA:n joukot eivät ole Afganistanissa alis-
tamassa öljynkuljetusreittejä länsimaiden herruuteen, vaan taistelemassa sellaista uhkaa vastaan, jonka kauheus jo yksinään käy keskiaikaisten noitavainoperiaatteiden mukaisesti 'todisteeksi' siitä, että sotilaalliset iskut kohdistuvat oikeaan osoitteeseen – ja jonka hävittämisessä on lisäksi kyse humanismin vapautuksellisten maailmanparannusarvojen valtapiirin tehokkaasta laajentamisesta.

PYHÄN SODAN TUONPUOLEISUUS

Sekulaarihumanismi on perinteisesti lähtenyt siitä, että uskonnot ovat virheellisiä uskomuksia, mutta tämä ei ole tyhjentävä selitys uskonnollisuudelle myyttisenä ja rituaalisena koosteena. Uskontoperinteissä on

ennenkin sodittu vanhentunutta "taikauskoa" vastaan. Se, mitä kiertelevästi kutsutaan "maallistumiseksi", on eräänlainen kristillisten myyttien sisäisiä merkityksiä ajankukaistava uusi uskonpuhdistus, jossa suuri osa vanhasta papistosta menettää arvovaltaansa. Sisältöjen muuttuessa näennäisesti sekulaareiksi tietyn uskonnon myyttinen ja hierarkkinen rakenne voi edelleen säilyä samana. Kristillisessä maailmassa tämä tarkoittaa sitä, että humanitaaristen arvojen nimissä julistettu *sotilaallinen lähetyskäsky* säilyy poliittisten laumojen kaitsemisen myyttisenä edellytyksenä tavoilla, jotka on puhdistettu taikauskosta. Jo nyt elämme kulttuurissa, jossa kristillispohjaisen pyhän sodan oikeutuksen kyseenalaistaminen on tullut vaikeaksi leimautumatta idealistiksi, joka ei elä tässä maailmassa.

Toisin kuin islam, kristinusko on toisinaan ollut pasifistista – mutta kristillinen pasifistisuus pohjautuu käsitykseen vihollisuuksien tuonpuoleisuudesta, jossa ihmisellä ei ole valtaa rauhan tekemiseen. Aikaisemmin pyhän sodan tuonpuoleisuus siirsi voiton ja häviön näkymättömän maailman ongelmiksi. Modernissa pyhässä sodassa sen sijaan ei ole näkyviä pidäkkeitä, koska sen pyhyys on tämänpuoleista eikä enää suhteudu odotuksiin tulevasta palkkiosta. Ulkonaisesti se vastaa nykyisin islamilaista pyhää sotaa, jossa on kyse kaitsemuksellisen valtapiiirin laajentamisesta tässä maailmassa.

Nykyisin, kun tiede on osoittanut maailmankaikkeuden äärettömät mittasuhteet, jokainen uskovainen tietää maan päällisen paratiisin mahdottomuudeksi – ja saattaa jo sen vuoksi pitäytyä tarttumasta miekkaan, johon tarttuminen hukuttaa vereen. Pyhä sota on sotaa, jota ei ole koskaan mahdollista lopettaa *maan päällisissä* rajoittuneissa ja syntisissä oloissa – ja jota varten käyttöön otetut sielujen mobilisoinnin tekniikat on siten periaatteessa tarkoitettu aina pysyviksi järjestelyiksi. Kirkollisen mallin mukainen järjestelmä ei voi toimia ilman kuviteltua vihollista, koska ilman sielunvihollisen läsnäoloa ei ole uskottavaa perustaa evankeliumille. Hyvää vihollista ei ole tarkeitukseen voittaa sotilaallisesti.

Niin kauan kuin pelastususkonnollisuus oli uskoa tuonpuoleiseen kohtaloon, yksilön

uhrautuvaisuus ei aina ollut sidoksissa maan päällisen populaation eloonjäämiseen. Oli mahdollista kiistää koko sivilisaation maan päällisen eloonjäämisen arvo, jos se joutui ristiriitaan aineettomien arvojen kanssa – jotka joillekin uskovaisille saattoivat merkitä sodan oikeutuksen kieltämistä sillä perusteella, että ihmisellä ei ole oikeutta ottaa itselleen Jumalan auktoriteettia toisen ihmisen elämän ylitse. Usko Jumalan suunnitelmaan oli taikauskoa, mutta tämä taikauskoisuus ei sentään pohjautunut oletuksiin ihmiskunnan populaation *maan päällisestä* kohtalosta, joka olisi jonkin valistuneen suunnittelutoimiston hallittavissa.

1 900-luvun totalitaariset joukkoliikkeet ovat kaikki saarnanneet ihmiskunnan pelastumista tässä maailmassa - ja asettaneet juuri tällä pelastustyöllään koko ihmiskunnan jatkumisen ennenaikaisesti vaakalaudalle. Ihmiskunnan eloonjäämisen fantasia on maallistuneessa yhteiskunnassa jäljelle jäänyt keino alistaa ainutkertainen elämä jollekin kuoleman jälkeiselle iankaikkisuudelle, johon liittyy kuviteltu ennustettavuus. Kuuliaisuutta populaatioiden iankaikkisen elämän ehdoille saarnataan tieteellisen totuuden nimissä, mutta totuudella ei ole mitään valtaa elämän arvon ylitse. Elämämme syvällisimmätkin tarkoitukset ovat todellisuudessa meidän omia kuvitelmiamme, jotka eivät voi alistua eloonjäämiselle, vaan kuolevat väijäämättä meidän mukamme. Kuten Arno Gruen toteaa,

Ne jotka manipuloivat politiikan, vallan ja hallitsemisen abstraktioita, pitävät yksinkertaisesti selvänä, että se, mikä johtaa eloonjäämiseen, edustaa aina kaikkein parasta. Tällaiset ajatukset juontuvat Darwinin ideoiden väärinkäsittämisestä. Darwinin käsitejärjestelmässä "tarkoituksenmukaisin" ei merkitse samaa kuin "paras". Tarkoituksenmukaisin organismi kestämiään elossa ydinsodan on torakka. Se ilmeisesti perii meidän planeettamme!

Silti elämme yhä eloonjääneiden maailmassa, jossa emme milloinkaan voi olla varmoja, että aurinko tulisi nousemaan vielä huomenna. Jo muinaiset atsteekit, joiden kulttuuri lopulta pelastettiin luovalla hävitystyöllä, tiesivät, että aurinkoa on jatkuvasti ruokittava ihmisverellä, jotta se säteilisi.

JANNE VAINIO

Janne Vainio on tuore filosofian maisteri. Hänen kohdallaan titteli todella kertoo opintojen sisällöstä, sillä pääaine oli filosofia, lopputyön aiheena "Totalitarismin diskurssi postmodernista ja liberaalista näkökulmasta". Miten mies on päätynyt vapaa-ajattelijoiden osa-aikaiseksi toimistosihiteeriksi?

Homma alkoi EU-elintarvikejakelun järjestämisestä ja jäsenrekisterin hoidosta johon Janne pestautui lopputyötä tehdessään. Keväällä tuli tehtäväksi myös arkiston järjestäminen ja kesällä toimistonhoitajan lomittaminen.

Arkistossa Janne tutki materiaalia, jossa 50-luvun paperit olivat varsin hajallaan, mutta kiinnostavia. Pinnan alla käyty monipolvinen diskurssi valotti ajan-kohtaisia kysymyksenasetteluja. "Siinä voisi olla hyvä aineisto vaikkapa aatehistorialliseen opinnäytetyöhön."

Jatko-opintoja suunnitteleva mies pestattiin syksyllä toimistonhoitajan vapaa-päivän lomittajaksi. Keikkatöinä hoidettiin tietoverkon päivityksiä ja sitten myös järjestölehden taitto. Osittain 'viran puolesta' on tullut myös käytyä koulujen paneeleissa ja luennoimassa. Nyt vuoden alusta Janne on toimii järjestösihteerin tehtävissä, hoitelee toimimattomien yhdistysten herättelyä ja mahdollisten kampanjoiden tiedotustehtäviä.

Janne kokee Vapaa-ajattelijoiden toi-

minnan tärkeäksi, koska se ainoana Suomessa ajaa kirkon erottamista valtiosta. "Julksen vallan ei pitäisi olla sidoksissa mihinkään doktriiniin. On ihmeellistä, että muut järjestöt eivät aja tätä asiaa".

Entä Jannen oma suhde uskontoon? "Olen postmoderni agnostikko", hän vastaa. Vaparit-listaa seuranneet ovat saaneet lukea tästä tarkemman määritelmän: Janne ilmoittaa olevansa "ateisti suhteessa jumalaan, mutta agnostikko suhteessa joulupukkiin".

Jannen aikaisempiin järjestöharrastuksiin kuuluvat Luonto-Liitto, Sadankomitea, Postgender-yhdistys ja Äänivalta ry. Postgender-yhdistys pyrkii ajamaan moniarvoisuutta sukupuolirooleissa, Äänivalta puolestaan haluaa hallinnon julkisuutta, kansanäänestyksiä ja yksilöllisemmät valinnat mahdollistavan vaalilain.

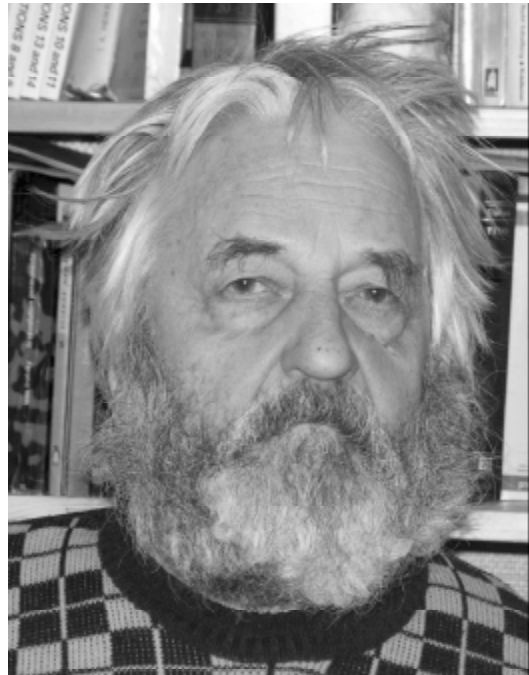
Vapaa-ajattelijoiden myönteinen piirre on Jannen mielestä se, että poliittinen sitoutuminen ei tunnu niin vahvana kuin monissa muissa järjestöissä, kommunisti ja oikeistoliberaali voivat toimia täällä sulassa sovussa. Toivomisen varaa hänestä on liiton esillä olossa. Kannattasi järjestää näyttävämpiä aktioita. Erityisen toivottavaa olisi laajempi osallistuminen maassa käytävään kulttuurikeskusteluun.

Janne Vainion työaika on kaksi päivää viikossa. Hänet tavoittaa liiton toimistosta varmimmin perjantaisin, vakinaisen taloudenhoitajan vapaapäivänä.

KUVA: ERKKI HARTIKAINEN

TEKSTI: KERTTU LOUKOLA

ATEISTIFILOSOFI PERTTI LINDFORS 75 VUOTTA

Vapaa Ajattelijan lukijain hyvin tuntema ateistifiilosofi Pertti Lindfors täytti tammikuun 12. päivänä 75 vuotta. Lindfors on Eino Kailan ja loogisen empirismin perinteen jatkaja (Lindforsin määritelmä loogiselle empirismille esiintyy alempana). Hänen mielestään järkevä tietoyhteiskunta tarvitsee matematiikkaa. Looginen empirismi on Lindforsin mielestä paras tiedepolitiikan filosofia. Lindforsin tiedeharrastus alkoi noin 6-8-vuotiaana eläintieteestä. 9-vuotiaana hän kiinnostui maailmanhistoriasta. Kolmetoistavuotiaana hän innostui tahtitieteestä, fysiikasta ja kemias-
ta. Häntä ärsytti se, että hänen ihailemansa tähtitieteilijä Sir James Jeans löysi jostakin kiikarista aukkopaikkojen jumalan. Lindfors kehitti itse postivistis-luonnontieteellis-materialistisen ateistisen filosofian. Tässä yhteydessä saa vielä käyttää nimitystä positivist, mutta ei myöhemmin. J. E. Salomaan filosofian kirjat eivät Lindforsia innostaneet. Salomaan myönteisenä ajatuksena hän pitää käsitystä, että tiede ja filosofia ovat itsekorjaavia. Vuonna 1950 Lindfors tutustui

kybernetiikkaan (kybernetiikka on tiede, joka tutkii informaatio- ja kommunikaatiojärjestelmiä elollisissa ja elottomissa organismeissa, siis ihmisissä, eläimissä ja koneissa sekä yhteiskunnassa yleensä) ja kymmenkunta vuotta myöhemmin Georg Klausin kybernetiikkaa soveltavaan tietoteoriaan. Lindfors katsoo, että loogisen empirismin ns. kolmanteen vaiheeseen kuuluu olennaisena osana kyberneettinen tieteenteoria, jonka mukaan tiede ja sen filosofia määritellään itseään ja ympäristöään tarkasteleviksi ja tarkastelun perusteella itseään (ja mahdollisesti ympäristöään) korjaaviksi järjestelmiksi. Korjaus tapahtuu ns. invarianssiperiaatteiden mukaisesti (invarianssi = pysyvyys). Vuonna 1945 Lindfors tutustui G. H. v. Wrightin teokseen Den logiska empirismen ja Eino Kailan teokseen Inhimillinen tieto sekä Ajatuksen 13 ensimmäisen niteeseen, jotka sisälsivät psykologiaa ja matemaattista logiikkaa pääasiallisesti loogisempiristisessä hengessä tarkasteltuna. Lindfors oppi, että filosofiassa voidaan käyttää matematiikkaa, ja erityisesti matemaattisesta logiikasta

ta tuli hänelle intohimo. Eino Kailan Persoonallisuuden avulla Lindfors tutustui psykologiaan ja jätti kesken perinnöllisyystieteen ja eläintieteen opinnot. Psykologiaa hän yritti palauttaa eläintieteeseen. Huomattavan poliittisen sukunsa johdosta Lindfors tutustui myös politiikan teoriaan ja käytäntöön. Erityisesti häneen vaikuttivat Yrjö Sirolan vuonna 1906 kirjoittama Sosialidemokratian puolueen ohjelma ja Arvi Korhosen Valtiotieteen käsikirjassa ollut artikkeli Materialistinen historiankäsitys. Lindforsin ensimmäinen tieteellinen keksintö oli, että materialistinen historiankäsitys ja Eino Kailan dynaaminen psykologia ovat yhtäpitäviä. Toinen Lindforsin keksintö oli nimirähtäyksen teoria, joka voidaan katsoa Kailan esittämän symbolifunktion matematisoinniksi.

KVANTTITIE TOKONEELLA GLOBAALIIN SUUNNITELMATALOUTEEN?

Lindfors väittää, että darwinistinen ja marxilainen kehitysteoria ovat yhteensopivia, mutta marxilainen selittää vähä vähältä enemmän ja enemmän ihmisen kehitystä. Materialistisen historiankäsityksen mukaan keksijöistä ja neroista on aina ylituotantoa, mutta vain ne keksinnöt, jotka sopivat tuotantotapaan ja sitä ylläpitävään 'ajan henkeen' otetaan käytäntöön. Lindforsin mielestä Lothar Meyer on 1980-luvulla kirjoittanut oikein, että kapitalismi tosin tuhoaa kaikki kilpailevat järjestelmät mutta tuhoutuu itse tuottamiinsa asioihin kuten ydinsotaan, saasteongelmiin, väestöräjähdykseen ja ympäristötuhoon tulokseen, että globaali sosialismi voitaisiin matematisoida ja viimeistään tulevat kvanttitietokoneet pystyvät laskemaan globaalisen suunnitelmatalousjärjestelmän. Ongelmana on poliittisen tahdon puute. Lindfors suhtautuu optimistisesti **Attac**-liikkeen mahdollisuuksiin. Kaikki ihmisen käyttäytymistä koskeva tieto olisi Lindforsin mielestä koottava aksiomaattiseksi järjestelmäksi, jota kontrolloisi testipsykologia. Jo laudatur-

työssään Lindfors osoitti virheellisiksi sekä natsistisen että stalinistisen perinnöllisyystieteen. Tämän työn laajennus oli teos Marxilaisuus ja tiede (254 s. Kirjamaailma, Lah- ti 1967). Sen sijaan 523-sivuinen Moderni marxilainen filosofia jäi julkaisematta. Marxilainen teoria selittää Lindforsin mielestä mm. työväenluokan, työväenliikkeen, ammattiyhdistysliikkeen, sosialismin, sosialidemokratian, siirtomaaimperialismin ja kehityksellisen kurjistumisen. Geenien tulo yhteiskuntatieteeseen tarkoittaa darwinismin ja marxilaisuuden yhteensovituksen painotusta eikä marxilaisuuden hylkäämistä darwinismin hyväksi.

Lindforsin monikerroksinen tyyppiteoria on eräs tapa toteuttaa ajatus kaikkien mahdollisten maailmojen teorioista. Hän pa- hoittelee sitä, että loogisempiristinen metafysiikkakritiikki on pois muodista. Erityisesti hän vastustaa tieteenä naamioitua mielipidekirjallisuutta kuten uskontoja, antroposofiaa sekä teosofiaa, hermeneuttis-eksistentia- listista koulukuntaa, Frankfurtin koulu- kuntaa, praxis-ryhmää, postmodernismia sekä neuvostokanonisoitua marxismi-leni- nismia. Lindforsin mukaan looginen empi- rismi on pyrkimys palauttaa koko tieteenfi- losofia suhteellisen yksinkertaisuuden on- gelmaan, jonka tutkija Lindfors on. Lindfor- sin MISIL tähän tarkoitettu menetelmä. Riip- pumatta tosiasiallisista ja keksityistä syis- tä Lindfors väittää, että pääasiallinen syy hänen syrjimiseensä on se, että hän on loo- gisempiristisen perinteen johdonmukaisin edustaja Suomessa.

ERKKI HARTIKAINEN

Lindforsin oppilas

Iisalmen lyseon II B-luokalta

AINEISTOJA ELÄMÄNKATSOMUSTIETOON

MATTI HÄYRY: *MAHDOLLISIMMAN MONEN ONNELLISUUS*, UTILITARISMIN HISTORIA, TEORIA JA SOVELLUKSET, WSOY 2001, 241 s., 180 mk, ISBN 951-0-25858-x

MATTI HÄYRY: *IHANNEVALTIO*, HISTORIAALINEN JOHDATUS YHTEISKUNTAFILOSOFIAAN, WSOY 2000, 204 s., 180 mk, ISBN 951-0-25224-7

Vapaa-ajattelijain liiton kulttuuripoliittisessa ohjelmassa sanotaan mm: "Vapaa-ajattelijat kannattavat **seurausetiikkaa**, jonka mukaan teon arvon määrittävät teon seuraukset. On vaikea kuvitella, miten muuten rationaalinen ja autonominen moraali voitaisiin perustella kuin vetoamalla hyötyyn (hyöty on nähtävä laajana käsitteenä), joka sen noudattamisesta koituu yhteisölle. Kantilainen velvollisuusetiikka johtaa sokeaan moraalilain kunnioitukseen seurauksista välittämättä, eivätkä vapaa-ajattelijat voi hyväksyä sellaista. Moraali on ihmistä varten eikä ihminen moraalia varten. Moraalisesti oikeaan tekoon kuuluu tietysti myös moraalinen mielenlaatu, hyvä aikomus, muttei se yksin riitä. Hyvä aikomus on saanut paljon pahaa aikaan maailmassa: haaveilijat ja fanaatikot ovat yleensä toimineet hyvin aikein."

Tätä moraalifilosofiaa sanotaan utilitarismiksi. Viime vuosikymmeninä ei ole julkaistu suomeksi yhtään utilitarismia laajasti käsittelevää kirjaa. Tuotteliain moraalifilosofimme Timo Airaksinen on tyytynyt herjaamaan utilitarismia ja ylistämään hyveetiikkaa. Elämänsomustiedon ylitarkastaja Pekka Elo on ystäväpiireineen myös asettunut vastustamaan vapaa-ajattelijain kulttuuriohjelman mukaista utilitarismia.

Vapaa-ajattelijain asiantuntemuksen syrjimiselle elämänsomustiedon opetuksessa löytyy muitakin syitä kuten kansainvälisen humanistisen liikkeen keskuuteen laajalle levinnyt harhakäsitys, jonka mukaan jopa valtiokirkkomaissa voitaisiin opettaa kaikille yhteistä uskontoja ja maailmankat-

somuksia käsittelevää oppiainetta. Viimeistään Norjan tapaus on osoittanut tämän ajattelutavan täysin virheelliseksi. Norjassa opetetaan nyt kaikille yhteistä oppiainetta, joka on melkein samaa kuin luterilainen uskonnonopetus. Norjan humanistit ovat joutuneet muslimien kanssa valittamaan Strasbourgin ihmisoikeustuomioistuimelle.

Pekka Elo pyysi Timo Airaksiselta lausuntoa vapaa-ajattelijain elämänsomustiedon oppikirjasta, jonka kustantajaksi oli jo lupautunut WSOY. Airaksinen haukkui kirjan vanhentuneeksi utilitarismiksi, ja WSOY vetäytyi pois. Yllättäen Airaksinen ilmestyi Valtion painatuskeskuksen julkaisemien jyrkästi utilitarismin vastaisten elämänsomustiedon oppikirjojen tekijäksi. Onneksi oppikirjasensuuri on lakkautettu, eikä aivan vastaavaa enää pääse tapahtumaan.

Matti Häyryn asiallinen utilitarismin historia "**Mahdollisimman monen onnellisuus**" kuuluu jokaisen elämänsomustiedon opettajan tyynyn alle. Ne elämänsomustiedon opettajat, joiden tyynyn alla on Raamattu, ovat väärällä alalla ja väärällä asialla. Ammattifilosofiksi Häyry kirjoittaa hämmästyttävän kansantajuisesti. Sivistysanoja on harvinaisen vähän. Kirja on tarkoitettu lähinnä filosofian ja elämänsomustiedon opiskelijoille, mutta se soveltuu elämänsomustiedon kouluopetuksen oheismateriaaliksi, opintokerhojen oppikirjaksi, kansalais- ja työväenopistojen oppikirjaksi jne.

Eniten Häyryä askarruttaa se, että seurausetiikkaa voidaan ajatella käytettävän viat-
tomien ihmisten surmaamiseen. Tunnetuin

JA OPISKELUUN

on seuraava esimerkki (H. J. McCloskey, 1967).

Pikkukaupungin sheriffi joutuu valitsemaan kahden epämiellyttävän vaihtoehdon välillä. Kaupungissa on juuri tapahtunut kuohuttava rikos, ja jotkut väestöryhmät ovat suuren kiihtymyksen vallassa. Sheriffi tietää, että ellei hän toimi nopeasti, kymmenet viattomat kaupunkilaiset tulevat lähipäivinä menettämään henkensä väkivaltaisissa mellakoissa. Koska hänellä ei kuitenkaan ole minkäänlaista aavistusta rikoksen todellisesta tekijästä, hänen ainoa mahdollisuutensa estää mellakointi ja väkivalta on pidättää joku viaton ihminen, lavastaa tämä syylliseksi ja teloittaa hänet julkisesti mellakoitsijoiden nähden.

Sheriffillä näyttäisi olevan velvollisuus valita syyttömän uhraaminen, sillä mellakoissa menetettäisiin useampia viattomia ihmishenkiä kuin teloituksessa. Tällainen ratkaisu ei välttämättä ole sopusoinnussa yleisen oikeustajun eikä ajattelevien ihmisten moraalisten tuntemusten kanssa.

Vielä ongelmallisempänä Häyry pitää seuraavaa Jerusalemin heprealaisen yliopiston professorin Igor Primoratz'in vuonna 1978 (Belgradin yliopistossa siihen aikaan) esimerkkiin tekemää lisäystä:

Mikäli oletetaan, että syyttömän ohikulkijan uhraaminen kansanjoukon hillitsemiseksi tuottaa yhteisössä mahdollisimman pallon onnellisuutta tai mahdollisimman vähän kärsimystä, sheriffin valitsemalla uhrilla itsellään on velvollisuus alistua vastustelematta kohtaloonsa. Ellei sheriffi muuten löydä teloitettavaa, jokaisen syntipukiksi sopivan yksilön pitäisi itse asiassa yhteisön suurimman onnellisuuden nimissä ilmoittautua vapaaehtoisesti julkisen tuomion ja sen täytäntöönpanon kohteeksi.

Tässä kohtaa kirjaa alkaa toivoa, että siihen ilmestyisi suomenkielinen jatko-osa,

jossa näitä moraali-ongelmia käsiteltäisiin laajemmin. Englanniksi tätä ongelmaa on käsitellyt mm. aikaisemmin esittelemäni William H. Shaw teoksessaan "Contemporary Ethics, Taking Account of Utilitarianism" (Blackwell 1999, 191 mk kirjakaupoissa, ISBN 0-631-20294-3). Igor Primoratz on myöhemmin kirjoittanut kirjan, jossa hän vastustaa jyrkästi utilitarismia ja puolustaa retributiivista (=kostavaa, rankaisevaa) oikeutta sekä kuolemantuomioita. Kirjan on julkaissut (yllättävää kyllä) sekulaarihumanistien johtajan Paul Kurtzin Prometheus Books. Jos kuolemantuomio hylätään utilitaristisilla tai joillakin muilla perusteilla, McCloskey'n esimerkki ja Primoratzin lisäys menettävät merkittävän osan tehoaan. Lievempiin esimerkkeihin (esimerkiksi rokotusten aiheuttamat kuolemantapaukset, tämän kirjoittajan veli on kuollut rokotukseen) kuolemantuomion kielto ei tehoa.

Tässä yhteydessä voidaan kysyä, onko Yhdysvalloilla ja sen liittolaisilla oikeus pommittaa viattomia siviilejä kostona Yhdysvaltoihin tehdyille terrori-iskuille. Yhdysvaltain edellinen ulkoministeri on mm. pitänyt kohtuullisena hintana sitä, että yli puoli miljoonaa lasta on kuollut Irakissa saartotoimien seurauksena.

Häyryn oma ratkaisu on seuraava:

"Oma tarvehierarkiaan perustuva teoriani kieltää tekemästä päätöksiä pelkkien hyötylaskelmien varassa silloin, kun yksilöiden tai ryhmien perustavimmat tarpeet, esimerkiksi tilanteessa eloonjäämisen tarve, ovat keskenään ristiriidassa. Ehdotukseni on, että tällaisessa tapauksessa valinta tehdään "soveltavan etiikan" metodeilla: selvittämällä, mikä toimintamalleista on loogisesti ja käsitteellisesti johdonmukaisin sekä emotionaalisesti ja intuitiivisesti hyväksytävien. Mutta tämä ratkaisu ei enää ole tarkasti ottaen utilitaristinen."

VUODEN 2002

Häyry lopettaa teoksensa sanoihin:

"Olen moneen otteeseen korostanut sitä, että utilitarismi sen paremmin kuin mikään muukaan kokonaisvaltainen normatiivinen teoria ei mielestäni pysty esittämään yksikäsitteisiä ja hyväksyttäviä ratkaisuja kaikkiin ihmiskuntaa kohtaaviin moraalisiin ongelmiin. Mutta se on nähdäkseni edelleen yksi hyvä vaihtoehto, kun yritetään luoda kuvaa siitä, miten ihmisten pitäisi elää ja toimia maailmassa."

Suomesta on puuttunut myös kunnollinen johdatus yhteiskuntafilosofiaan. Koska yhteiskuntafilosofioita on monia, ja eri aihepiirien mukaan etenevä kirja saattaisi olla aloittelijalle sekava, Häyry on noudattanut kirjassaan **"Ihannevaltio"** pääasiassa historiallista aikajärjestystä. Jotta filosofit ja heidän ajatuksensa eivät menisi sekaisin, asioita on käsitelty filosofeittain. Johdantoluvun jälkeen tulevat filosofit: Platon, Aristoteles, Tuomas Akvinolainen, Thomas Hobbes, John Locke, Montesquieu, Jean-Jaques Rousseau, Immanuel Kant, Adam Smith, Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Karl Marx, John Stuart Mill, John Rawls, Robert Nozick ja Alasdair MacIntyre. Lopuksi kirjoittaja tarkastelee, onko ihannevaltio löytynyt. Kirjan lopussa oleva taulukko esiteltyjen ajattelijain mielipiteistä on myös hyvin valaiseva.

Mainittakoon, että juuri äskettäin edesmennyt Robert Nozick on Thatcherin ja Reaganin talouspolitiikkaan osittain vaikuttaneen oikeistolibertarismin (yövärtijavaltio) oppi-isiä ja Alasdair MacIntyre kommunitarismin (yhteisö ja perinteet ratkaisevat moraalin) edustaja.

Tämä teos sopii samoille lukijoille kuin "Mahdollisimman monen onnellisuus". Häyry päättää tämän kirjansa sanoihin:

"Demokratiassa voidaan tehdä hölmön tuntuksia päätöksiä. Mutta niin kauan kuin me – kansalaiset – voimme pitää näitä ratkaisuja ominamme, meidän on luultavasti helpompi kestää niiden kuin 'viisaampien', ulkoa saneltujen päätösten seuraukset." ●

Vapaa-ajattelijain liiton valtionapu on ollut vuosina 1997-2000 sataviisikymmentätuhatta (150.000) markkaa ja vuonna 2001 satakolmekymmentätuhatta (130.000) markkaa. Liitto esittää, että opetusministeriö myöntäisi vuodelle 2002 valtionapua neljäkymmentäkätuhatta (42.000) euroa (noin 250.000 mk). Määrärahan lisäystä liitto perustelee sillä, että uskonottomien ihmisoikeuksien turvaaminen uskonnonvapauslain uudistamisen yhteydessä vaatii liitolta merkittäviä lisäponnistuksia. Mikään muu järjestö kuin liitto ja pieni Suomen Ateistiyhdistys eivät aja ateistien täysiä ihmisoikeuksia Suomessa. On mahdollista, että myös Vapaa-ajattelijain liitto ajaa niitä tänä vuonna viimeistä kertaa.

Kun uskonnonvapauskomitean mietintö myötäilee evankelis-luterilaisen kirkon kantoja ja kun asian valtioneuvostolle esittelevä ministeri on jo sitoutunut evankelis-luterilaisen kirkon kannanottoihin, tulevien lakiesitysten muuttaminen eduskunnan sivistysvaliokunnassa ja eduskunnassa on vaikeaa. Lisäksi kaikki eduskunnassa olevat puolueet ovat jo ottaneet kantaa monien evankelis-luterilaisen kirkon esitysten puolesta. Myös uskonnonvapauskomitean ihmisoikeusasiantuntija on valitettavasti useissa kohdin myötäillyt evankelis-luterilaisen kirkon kannanottoja.

Ateistien ja vähemmistöuskontojen ihmisoikeuksien turvaaminen uudessa uskonnonvapauslaissa, hautausoimilaissa, koululaeissa ja eräissä muissa laeissa edellyttäisi Vapaa-ajattelijain liitolta suurta ja yksimielistä henkilökuntaa, joka voisi keskittyä oikeudenmukaisen lainsäädännön esittelyyn lainsäätäjille. Hätätilassa valtionavun korottaminen niin, että liitolla olisi yksi päätoiminen ylimääräinen työntekijä vuonna 2002 voisi vielä auttaa jonkin verran.

Vapaa-ajattelijain liitto on aikaisemmin saanut vastaavanlaisessa tilanteessa tavallista suuremman valtionavun. Kun uskontojen historian ja siveysopin opetus aiottiin muuttaa uskontotiedoksi ja etiikaksi (ministereiden Per Stenbäck ja Kalevi Kivistö esitys), liiton valtionapua korotettiin valtion talousarvion eduskuntakäsittelyn aikana sadallatuhanalla markalla. Liiton silloinen pääsihteeri, nykyinen puheenjohtaja, työskenteli lisätyn määrärahan turvin vuoden päätoimisena pääsihteerinä, ja Suomeen saatiin elämäntutkimustieto-niminen oppiaine, joka on tarkoitettu uskontokuntaan kuulumattomille. YK:n Genevessä toimiva ihmisoikeuskomitea oli todennut entisen oppiaineen olleen osittain kristillistä.

VALTIONAVUSTUS

Opetusministeriön tuella Internetiin on siirretty laaja elämäncatsomustiedon oppimateriaali. Se on luettavissa osoitteesta <http://www.dlc.fi/~etkirja>. Vuonna 2000 oppimateriaaliin lisättiin lukion kolmannen kurssin aineisto (et14.htm). Nyt Edita luopuu omien elämäncatsomustiedon oppikirjojen julkaisemisesta. Kuten elämäncatsomustiedon ylitarkastaja Pekka Elo on todennut, Editan oppikirjat ovat olleet huonoja, mutta eivät sentään uskonnonopettajien kirjoittamia. Nyt tilanne on täysin muuttunut, kun Tammi aikoo julkaista uskonnonopettaja, teologian lisensiaatti Titus Hjelmin johdolla tehdyt oppikirjat. Liitolla on kiire saada omat oppikirjat paperimuotoon, mutta tähän ei ole varoja ilman valtionavun merkittävää korottamista.

Suomen ja koko maailman syrjityn vähemmistöryhmä ovat ateistit. Suomen kaltaisessa evankelis-luterilaisessa maassa ei ole voitu vuoden 1973 jälkeen tehdä tutkimuksia, jotka osoittaisivat väitteemme paikkansa pitäväksi, mutta mikään ei viittaa siihen, että muutosta parempaan suuntaan olisi maassamme tapahtunut. Yhdysvalloissa tehdyt lukuisat tutkimukset osoittavat, että vaikka uskonnottomia on siinä maassa uusimpien tutkimusten mukaan 14,1 % väestöstä, ateisteja pidetään alempiarvoisina kuin maan mustia amerikanafrikkalaisia.

Liitto on aikaisemmissa valtionapuhakemuksissaan luetellut suuren joukon toimintoja, joilla syrjityksi joutuneita ateisteja yritetään auttaa. Nyt on tullut aika muuttaa lakeja, jotka mahdollistavat syrjinnän.

Yhdysvalloissa ei olisi mahdollista säätää ns. uskonnonvapauslakia, koska perustuslain ensimmäinen lisäys estää sellaisen säätämisen. Myös Suomessa uskonnonvapauslaki olisi pikaisesti kumottava säätämättä sen tilalle mitään, sillä Suomessa uskonnonvapauslaki voi olla vain valtiokirkkojen sorron väline ateisteja ja vähemmistöuskontoja kohtaan. Hautauspalvelilakia ei tule säätää, koska sillä halutaan vahvistaa evankelis-luterilainen hautausmaamonopoli. Koulujen ja päivähoiton uskonnollinen terrori on kiellettävä lailla. Jos koulujen uskonnonopetusta ei poisteta, ateisteille on saatava oikeus oman vakaumuksen mukaisen opetukseen.

Kunnioittaen

Erkki Hartikainen, puheenjohtaja

LIITTOKOKOUS TULEE, MUISTA MÄÄRÄAJAT

Liittokokous pidetään kesäkuun 8.-9. päivinä Kotkassa. Liittokokouksella on päättävältä liiton asioissa. Alla on lueteltu liiton sääntöihin perustuvia määräaikoja, jotka on hyvä pitää mielessä.

(1) **75 päivän määräaika.** Määräaika täyttyy maanantaina 25.3.2002. Määräaika koskee yhdistyslain 23 §:ssä mainittuja asioita. Näitä ovat mm. sääntöjen muuttaminen. Liiton säännöt 13 §, 2 momentti.

Esityksiä liittokokoukselle voi tehdä jäsenyhdistys, sen yksityinen jäsen ja liittohallitus.

(2) **60 päivän määräaika.** Määräaika täyttyy tiistaina 9.4.2002. Viimeistään tällöin liittohallitus ilmoittaa kirjeitse jäsenyhdistyksille milloin ja missä liittokokous pidetään. Säännöt 9 §.

(3) **45 päivän määräaika.** Määräaika täyttyy keskiviikkona 24.4.2002. Muut kuin yhdistyslain 23 §:ssä mainittuja asioita koskevat esitykset tulee viimeistään tällöin lähettää liittohallitukselle. Tämän määräajan jälkeen lähetetyt esitykset voivat tulla liittokokouksen käsiteltäviksi vain, jos liittohallitus niitä puoltaa. Säännöt 13 §, 2 ja 3 momentti.

(4) **15 päivän määräaika.** Määräaika täyttyy perjantaina 24.5.2002. Liittohallituksen on viimeistään tällöin annettava lausuntonsa tehdyistä esityksistä ja lähetettävä lausunto yhdessä esitysten kanssa jäsenyhdistyksille. Säännöt 13 §, 3 momentti.

Käytännössä asiakirjoja ei ole lähetetty jäsenyhdistysten kirjeenvaihtajien osoitteeseen vaan suoraan yhdistysten valitsemille liittokokousedustajille. Jokainen edustaja saa samat asiakirjat. Jos yhdistys ei ole vielä ilmoittanut kuka tai ketkä sitä liittokokouksessa edustavat, asiakirjat lähetetään yhdistyksen kirjeenvaihtajan osoitteeseen.

(5) **Kaksi viikkoa (=14 päivää).** Määräaika täyttyy lauantaina 25.5.2002. Yhdistysten valitsevat liittokokousedustajat on viimeistään tällöin ilmoitettava liittohallitukselle. Säännöt 10 §.

Tänä vuonna kaikille liittokokousedustajille lähetetään myös liiton voimassa olevat säännöt.

USKON PERUSTELEMINEN

Minulla ei itselläni ole mitään **Harald Bjonia** vastaan, mutta hänen esitelmänsä "Uskon kielioppi" olisi sopinut paremmin Vartija-lehteen kuin Vapaa Ajattelijaan. Väite "Uskoa jumalan olemassaoloon ei voi eikä pidä lähestyä tieteellisesti, koska usko itsessään ei voi sisältää mitään perustetta" voidaan pitää kaiken uskonnoista tiedettävän valossa lähinnä mielettömänä. Mielettänyt ei saa minun mielestäni pitää järkevänä. Maailman suurin uskonto, katolinen kristinusko, väittää nimenomaan, että uskolle on järkeviä perusteluja ja että ihmeet ovat todisteita uskon puolesta. Jumaluusopillisena näkemyksenäkin ateisti Bjonin käsitys edustaa mitättömän pienen vähemmistön katso-
musta.

non järjestystä, 34 % suomalaisista uskoo jumalaan, koska joku antaa kaikelle elämälle tarkoituksen, 24 % suomalaisista uskoo jumalaan, koska muuten ei tiedettäisi, mikä on hyvää ja mikä on pahaa jne. Me tutkimuksessa mukana olleet emme älynneet kysyä suomalaisilta, kuinka moni uskoo, koska se on järjetöntä.

Juuri tämän tutkimuksen seurauksena kirjoitin aikoinaan opintoaineiston "Tieteellinen maailmankatsomus". Jos noin suuri osa kristittyjä ei olisi uskonut virheellisillä perusteilla, en olisi ryhtynyt perusteluja kumoavaa aineistoa kirjoittamaan. Ne nykyisistä vastustajistani, jotka olivat jo silloin mukana toiminnassa, pitivät uskontokritiikkiäni sopimattomana.

HUUHAA JA PERUSTELUT

Jos uskonnollinen usko ei tarvitse mitään perusteluja, miksi muu usko, esimerkiksi usko tähdistä ennustamiseen tai ihmeparantamiseen tarvitsisi perusteluja? Tosiasiassa melkein kaikilla uskomuksilla on vaikutuksia myös muiden kuin uskovaisen itsensä elämään. Muut ovat aina oikeutettuja vaatimaan perusteluja kaikelle sellaiselle, joka vaikuttaa heidän elämäänsä.

MIKSI SUOMALAISET USKOVAT

Viime vuosikymmeninä mukaan tulleet vapaa-ajattelijasukupolvet eivät juuri tunne opetusministeriön 1970-luvulla kustantamaa tutkimusta **Raportti uskonnonvapaudesta I**, jonka toimittajana olin. Siihen sisältyi yhdessä Suomen Gallupin kanssa tehty tutkimus, jonka mukaan 38 % suomalaisista uskoo jumalaan, koska maailman-
kaikkeudella täytyy olla luoja, 30 % suomalaisista uskoo jumalaan, koska joku ohjaa luon-

MITÄ USKO ON

Bjon ei missään määrittele, mitä hän tarkoittaa uskolla. Tavanomaisen käsityksen mukaan usko on totena pitämistä. Käsitys, että jos jotain ryhdytään perustelemaan, silloin siihen ei tarvitse uskoa, on tämän tavanomaisen määritelmän kanssa ristiriidassa.

Ohje, että ei pidä uskoa mitään ilman riittäviä perusteita, ei ole eettinen kuin muoltakaan. Tiede on harvinaisen selkeästi osoittanut tosiasiaväitteen, että toiminta on tuloksellisinta silloin, kun se nojaa perusteluihin uskomuksiin. Varsin mitätön vähemmistö uskontojen kannattajistakin hyväksyy Bjonin näkemyksen.

Pyrkimys ilmaista uskon tai uskonnon olemus määritelmällä on johtanut suuriin erimielisyyksiin. Kun uskonnoille on haluttu antaa yhteiskunnassa erioikeuksia muihin vakaumuksiin verrattuna, uskonto on haluttu määritellä hyvin suppeasti. Kun ateisteja on haluttu herjata uskomisesta, usko on määritelty hyvin laveasti.

ATEISMIN PERUSTELEMINEN

Millä perusteella Bjön väittää, että ateismin luonteeseen kuuluisi, ettei sitä pystytä perustelemaan? Vapaa-ajattelijain liitossa ei liene Bjönin lisäksi monta näin ajattelevaa. Minä en ainakaan tunne yhtään muuta, ja olin yllättynyt, kun tämä yksi löytyi. Esimerkiksi ateistifilosofi Michael Martin on teoksissaan esittänyt varsin vakuuttavan näytön siitä, että ainakaan suurimpien uskontojen jumalia ei voi olla olemassa.

ATEISMIIN KÄÄNTYMINEN

Se, että osa uskovaisista ei muuta mieltään, kun heille esitetään todisteet siitä, ettei jumalia ole olemassa, ei todista mitään sen puolesta, etteivät esitetyt todisteet olisi päteviä. Lähinnä se todistaa vain, että ihmisten on vaikea muuttaa kasvatuksen avulla heihin juurrutettuja käsityksiä. Toisaalta tunnetaan koko joukko uskovaisia, joihin todisteet ateismin puolesta ovat tehonneet. Eräs tällä hetkellä tunnetuimmista on raamattukritiikin professori **Robert Price**. Hän kertoo, että kun hän lakkasi uskomasta jumalaan, hän lakkasi uskomasta myös huomattavaan osaan muuta jumaluusoppia. Tällä hetkellä hän on sitä mieltä, ettei Jeesusta ole ollut olemassakaan.

Väite, ettei uskontoa voi epäillä myös uskonnon sisältä käsin, ei liioin pidä paikkaansa. Vanhemmissa vapaa-ajattelijoiden on vielä niitä, joista on tullut ateisteja Raamatua lukemalla.

SAAKO USKONTOJA ARVOSTELLA

Vapaa-ajattelijain liiton nimelle on nykyisissä oloissa oikeastaan enää yksi perustelu: liittomme on järjestö, jossa saa arvostella vapaasti mitä tahansa. Muut perustelut ovat vuosisatojen saatossa menettäneet merkityksensä. Jos ateistiliitto ei joidenkin mieles-

tä vielä sovi järjestömmen nimeksi, uskonnotomien liitto voisi olla oikea uusi nimi. Varsinkin nuoriso on nykyään vanhoillista eikä ymmärrä meidän ikääntyneiden toiveita vapaasta arvostelusta.

Bjön ei ole onneksi kaikkivaltias, jolloin hän voisi kieltää meitä arvostelemasta uskontoja. Liioin ei näytä olevan olemassa sellaista kaikkivaltiaista jumalaa, joka näin haluaisi tehdä.

KÄSITEJÄRJESTELMÄT JA TODELLISUUS

Matemaattinen tai muu käsitejärjestelmä ei sano todellisuudesta mitään ennen kuin on esitetty perustelut käsitteiden ja todellisuuden vastaavuudelle. Esimerkiksi lapsi oppii kielen siten, että hän vertailee kuulemaansa siihen, mitä hän kokee, esimerkiksi näkee, maistaa, haistaa jne. Uskontojen väitteet vaativat täsmälleen samanlaisia perusteluja kuin mitkä tahansa uskontojen ulkopuolelle kuuluvat väitteet. Käsitejärjestelmä voi sinänsä olla sisäisesti ristiriidaton mutta todellisuuden kuvaamiseen sopimaton. Esimerkiksi tieteiskirjallisuudessa, sadussa ja uskonnoissa käytetään käsitteitä, joilla ei ole vastinetta todellisuudessa.

Jos logiikkaa tarkastellaan käsitejärjestelmänä, ainoa vaatimus on, että se on ristiriidaton eli mitä tahansa logiikan kaavaa ei pidä voida päätellä peruslauseista (aksioomista). Logiikkaa voidaan tarkastella, tällaista tarkastelua sanotaan metalogiikaksi (matematiikan tarkastelua sanotaan metamatematiikaksi jne.). Bjön väittää, ettei logiikkaa voida tarkastella ja että logiikan olemukseen kuuluu, ettei se ole perusteltavissa. Mitä käsitejärjestelmän perustelemisella tarkoitetaan?

➤➤➤

Jos perusteleemisella tarkoitetaan, että käsitejärjestelmää voidaan tehokkaasti käyttää esimerkiksi luonnon tai tekniikan hallitsemisessa, logiikka on kaikista käsitejärjestelmistä perinpohjaisimmin perusteltu. Kaikki maailman tietokoneet toimivat logiikalla, vieläpä tavallisella kaksiarvoisella logiikalla. Esimerkiksi logiikan merkkejä "ja", "tai" ja "ei" vastaavat tietokoneissa transistoreilla rakennetut piirit. Tietokoneet voitaisiin rakentaa toimimaan myös moniarvoisella logiikalla, mutta talouden lait ovat osoittaneet sellaisen kannattamattomaksi.

Päinvastoin kuin Bjon väittää, merkittävä osa kristinuskosta on luonnontieteellisiä väitteitä. Kristittyjen enemmistö on tässä kanssani samaa mieltä. Muut uskonnot ovat kristinuskon kanssa ristiriidassa. Kyllä kristityt katsovat olevansa asiantuntijoita arvostellessaan muita uskontoja tai ateismia.

KRISTINUSKO ON DOGMAATTINEN, SANOVAT MYÖS PAPIT

Bjon kehottaa meitä kysymään papeilta, onko kristinuskko dogmaattinen. Kysypä papeilta, miksi kirkoissa luetaan uskontunnustus tai miksi kymmentä käskyä ei voida korjata ajantasaisiksi.

PUHUTAANKO SUOMESSA KIELIPELEJÄ VAI SUOMEA

Meillä Suomessa ei puhuta kielipelejä vaan suomea. Kysy vaikka papeilta kumpaa Suomessa puhutaan. Tietysti myös suomen kielessä on käsitteitä, jotka eivät vastaa todellisuutta. Esimerkiksi tieteiskirjallisuus, sadut ja uskonnot sisältävät tällaisia käsitteitä. Kun uutta tieteiskirjallisuutta tai uusia uskontoja (esim. Falun Gong) suomenneetaan suomen kieleen tehdään usein uusia sanoja.

KAIKKI KRISTITYT EIVÄT USKO IHMEISIIN

Suuri osa suomalaisista kristityistä ei usko ihmeisiin. Ne, jotka niihin uskovat, noudattavat ajattelussaan luonnontieteen logiikkaa. He uskovat, että ihmeet ovat luonnossa havaittavia tapahtumia. Ihmeet eroavat muista tapahtumista siinä suhteessa, että ne eivät noudata luonnon tavanomaisia lakeja (invariansseja).

JUMALUUSOPPINEETKIN MYÖNTÄVÄT RAAMATUN RISTIRIIDAT

Suuri osa suomalaisista kristityistä on sitä mieltä, että Raamatussa on ristiriitoja ja että Raamattu ei ole ainakaan ristiriitaisilta osiltaan totta. Merkittävä osa maailman jumaluusoppineista ja todennäköisesti enemmistö Suomen jumaluusoppineista on sitä mieltä, että suurin osa Raamatusta on sellaisia ihmisten kirjoittamia legendoja, joissa ei ole mitään totta.

PITÄÄKÖ RISTIRIIDAN KIELTO PAIKKANSA

Vain muutamat harvat maailman usko-
vaisista ovat koskaan kuulleet ns. intuitio-
nistisista logiikoista, jotka esimerkiksi kiel-
tävät epäsuorat todistukset äärettömille
joukoille. Kaikki maailman tietokoneet toi-
mivat loistavasti tavallisella logiikalla. Bjo-
nin vetoamisen kuuluisaan **Karl Popperiin**
ja sellaiseen käsitejärjestelmään, jota ei käy-
tännön elämässä käytetä, on selvä hui-
jausyritys.

Käsitteellä ristiriita on suppeampi ja laa-
jempi merkitys. Laajassa mielessä käsitejär-
jestelmä on ristiriidaton silloin, kun mikä
tahansa sallittua kielimuotoa oleva lause ei
ole johdettavissa käsitejärjestelmän perus-
lauseista (aksioomista). Tämän määritelmän
mukainen ristiriidattomuus on ehdoton edel-
lytys tulokselliselle toiminnalle kuten esi-
merkiksi hyvälle tieteelle.

USEIMMAT SUOMEN KRISTITYISTÄ USKOVAT VAIN OSAN KRISTINUSKOSTA

PIIRROS: PÄIVI VESANTO

Useimmat suomalaista kristityistä eivät ole noudattaneet Bjonin väitettä, ettei uskosta voi ottaa yhtä osaa kerrallaan pois. Esimerkiksi melkoinen osa Suomen kristityistä ei usko kuolemanjälkeiseen elämään, ja vielä pienempi osa heistä uskoo Helvetin olemassaoloon. Kyllä se oli pappi, joka äskettäin väitti, että kaikki pääsevät Taivaaseen.

ATEISMI JA KOLMANNEN POISSULJETUN LAKI

Osa lauseista (väitelauseet eli propositiot) on sellaisia, että ne ovat joko tosia tai epätosia. Sanotaan, että niihin pätee kolmannen poissuljetun laki. Ateismin kriitikot väittävät joskus, että väite "jumala on olemassa" ei ole tosi tai epätosi.

Kristinuskon osalta on kohtuullisen helpoa osoittaa, ettei sen määrittelemää kaikkivaltiaasta, kaikkietävää ja kaikkihyvää jumalaa voi olla olemassa. Monet jumaluusoppineet ovat valmiita myöntämään, että jotakin näistä kolmesta ehdosta on heikennettävä. Tällöin jää jäljelle ristiriita fysiikan lakien ja esimerkiksi kaikkietävyyden tai kaikkivaltiuuden suhteen. Jäljelle jäänyt ristiriita ei ole enää käsittejärjestelmän sisäinen ristiriita.

Useimmat jumaluusoppineet ovat sitä mieltä, että jumala joko on olemassa tai ei ole. Myös tavalliset kristityt ovat melkein aina sitä mieltä, että kolmannen poissuljetun laki sopii kysymykseen jumalan olemasolosta.

Ateismin vastustajien kritiikkiä kolmannen poissuljetun laista on ansiokkaasti torjuttu Michael Martinin artikkelissa

http://www.infidels.org/library/modern/michael_martin/martinag.html

USEIMPIEN USKOVIER AIKAKÄSITYS ON SAMA KUIN FYYSIKOIDEN

Melkein kaikki maailman kristityt käsittävät ajan täsmälleen samalla tavalla kuin me ateistit. Ne, jotka uskovat kuoleman jälkeiseen elämään, uskovat, että sellainen elämä alkaa vasta tulevaisuudessa, aikaisintaan silloin, kun kyseinen ihminen on kuollut. Tämä aikakäsitys on sama kuin lauseessa "päivän jälkeen tulee yö".

Ne hindulaiset, joka uskovat myös ennen syntymää olleeseen elämään, uskovat, että sellainen on ollut ennen nykyistä elämää. Tämä aikakäsitys on sama kuin lauseessa "ennen päivää oli yö".

KRISTILLINEN MORAALI ON PALKKIOMORAALIA

Väite, että kristillinen moraali olisi hyvemoraalia eikä seurausetiikkaa, ei pidä paikkaansa. Missä kohden Uutta testamenttia sanotaan, että jos ihminen tekee hyviä tekoja päästäkseen ikuiseen elämään, hän tekee syntiä? Olen lukenut kyseisen teoksen, enkä ole löytänyt sieltä Bjonin väitettä. Itse asiassa Bjon on ensimmäinen, jonka huomaa tuollaisen väitteen esittävän. Kun kristitty saa tehdä ja tekee uskonnon määräämiä tekoja kuoleman jälkeisen elämän toivossa, kyseessä on kyllä selvä seurausetiikka.

ka ja jopa hyödyn tavoittelu. Kristillinen moraali on selvästi lähempänä utilitarismia kuin hyvemoraalia. Kristillistä etikkaa yrittetään väittää hyve-etiikaksi siitä syystä, että jostakin syystä osa filosofiasta yrittää tehdä hyve-etiikasta muodin.

KRISTITYT RUKOILEVAT SAADAKSEEN ETUA ITSELLEEN TAI LÄHIMMÄISILLEEN

Se vähäinen osa suomalaista kristityistä, joka rukoilee, rukoilee kyllä palkkion toivonsa. Lukekaa vaikka Sana-lehden esirukous-toivomuksia. Melkoinen osa sadetanssin suorittajista uskoo saavansa aikaan sadetta, mutta ainahan joukossa on ollut epäilijöitä (päinvastoin kuin **Simo Knuuttila** on pantu tässäkin lehdessä todistamaan).

OLEMASSAOLOVÄITTEET VAATIVAT NÄYTTÖÄ

Kyllä rehellisen tutkijan on selvitettävä, mitä haittavaikutuksia uskonnoilla on, ja suurin osa huippututkijoista sanoo, ettei jumalaa tai jumalia ole olemassa. Melkein kaikki maailman uskovaiset ovat kanssani samaa mieltä siitä, että kysymys minkä tahansa olemassaolosta on ratkaistava näytön perusteella.

Monet tieteenharjoittajat ovat kyllästyneet filosofien jossitteluihin, erityisesti ns. tietoteoriaan. Muinaisesta Kreikasta periytyvä käsitys tiedosta totena uskomuksena on myös kyseenalaistettu tutkimalla aasialaisten käsitystä tiedosta. On myös kyseenalaistettu ns. sokraattinen tiedonhankintamenetelmä (väitteiden ja vastaväitteiden vuorottelu eli dialektiikka). Näistä asioista kirjoitan myöhemmin lisää sikäli kuin minulla on siihen tilaisuus.

MIHIN TIETEELLISTEN TEORIOIDEN OIKEUTUS NOJAA

Tieteellisten teorioiden oikeutus nojaa pikemmin ateistifilosofi Pertti Lindforsin käsitteisiin invarianssi ja suhteellinen yksinkertaisuus (selitetty toisaalla tässä lehdessä) kuin filosofien tietoteorioihin. Puhuessaan perustavaa laatua olevista invariansseista kuten energian säilymisestä Kalle Rämä esittää maailman huippufysiikoiden enemmistön maailmankatsomusta.

MITÄ ON OLEMASSA

Filosofia on vuosituhansien saatossa ollut enimmäkseen uskonnon palkkapiika. Itse olemassaolon käsite on onnistuttu uskontoja puolustettaessa hämärtämään. Suomen akatemia myönsi muutamia vuosia sitten paljon rahaa olemassaolokäsitteen tutkimiseen. En ole kuullut, että tästä tutkimuksesta olisi olemassa joitakin lopullisia tuloksia.

Monien kielten olemassaoloa tarkoittava sana viittaa johonkin muuhun kuin filosofien olemassaolokäsiteriidat. "On olemassa" on ruotsiksi "det finns" ja saksaksi "es gibt", mikä sanatarkasti suomennettuna on "löytyy". Löytyykö jumalia? "On olemassa" on englanniksi "there is" eli "tuolla on". Onko tuolla jumalia?

ONKO AINETTA OLEMASSA

Uskontoja puolustava filosofia on silloin tällöin halunnut kiistää aineen eli materian olemassaolon (ontologinen idealismi). Useimmiten aineen olemassaolo myönnetään, mutta väitetään, että aineen lisäksi olisi olemassa aineesta erillinen henki tai sielu (ontologinen dualismi). Kiistämisen pohjimmainen tarkoitus on viedä pohjaa materialismilta eli käsitykseltä, että todellisuus on aineellinen ja ettei mitään aineesta erillistä sielua ole olemassa. Todellisuudessa materialismin vastustajat haluavat vaikuttaa

ihmisten tunteisiin kieltämällä tiettyjen käsitteiden käytön tai tuomalla mukaan käsitteitä, jotka hämärtävät ihmisten ajattelua.

Koska fysiikan ainetta koskevat luonnonlait (esimerkiksi laki, jonka mukaan materiaa ei synny tyhjästä eikä sitä häviä tyhjään) toimivat käytännössä loistavasti, materialismia voidaan pitää oikeutettuna, ts. ei ole mitään järkeä kieltää käyttämästä materiaan käsitettä.

LUONNONLAIT OVAT MEILLE KAIKILLE SAMAT

Uskovaiset voivat elää kukin oman uskontonsa ja omien harhakuvitelmiensa todellisuudessa, mutta se todellisuus, jonka lakien mukaan meidän on elettävä, on meille kaikille sama. Myös huuhaahan uskovat voivat elää kuvitelmissaan, mutta esimerkiksi sairastuessaan vakavasti he turvautuvat hyvin usein aivan tavalliseen "materialistiseen" lääketieteeseen.

ENKELEITÄ ONKO HEITÄ

Muistan erinomaisen hyvin, kun minulle kerrottiin ensimmäisen kerran enkeleistä ja muista henkiolennoista. Yritin silloin muistella, olenko huomannut sellaisten olentojen vaikuttavan maailmanmenoon. En ollut havainnut. Kävelin vielä varmuuden vuoksi talon ympäri, mutta en havainnut yhdenkään enkelin vaikutuksia. Ajattelin, että olen vastaisuudessa hyvin tarkka, etteivät näky-mättömien olentojen vaikutukset jää minulta huomaamatta.

Kun aikuisena luin Lucretius Caruksen (n. 98 - 55 eaa. Roomalainen eepinen runoilija) teoksen "Maailmankaikkeudesta", panin merkille ajatuksen "ainetta on kaikki mikä voi vaikuttaa tai olla vaikutuksen kohde". Vaikka tämä ei riitä materiaan määritelmäksi, se kertoo jotain siitä, mistä materialistisessa maailmankatsomuksessa on kysymys. Paras materiaan määritelmä on nykyinen fysiikka kokonaisuudessaan. Materia määritellään epäsuorasti käyttämällä käsitettä laajasti fysiikan lauseissa (esimerkiksi edellä mainittu materiaan häviämättömyyden laki). ●

... loput voit luovuttaa scientologialle!

uutisia

KUOLEMA HYÖDYTTI ELÄMÄÄ

Aruna Gogineni kuoli 12.10.2001 Hyderabadissa, Intiassa, 55-vuotiaana, aivokasvaimen uhrina. Humanistisen vakaumuksensa mukaisesti hänen molemmat silmänsä ja munuaisensa lahjoitettiin sairaille: kaksi sarveiskalvoa antoi näön kahdelle sokealle ja kaksi munuaista pelasti kaksi kuolevaa munuaispotilasta. Elinsiirrot toteutettiin Kaminen sairaalan ja LV Prasad silmänsiirtoinstituutin avustuksella Hyderabadissa. Elin-siirtojen jälkeen ruumis lahjoitettiin Kaminen Medical Collegelle opetustarkoituksiin.

Elinten lahjoituksia koskeva laki on voimassa Andhra Pradeshin osavaltiossa. Arunan omaiset kertovat silti, ettei mikään sairaala tai lääkäri tuntunut olevan oikein perillä laista, joka koski kuolleilta otettuja siirännäisiä. Tämä on hämmästyttävää maassa, jossa on suuret elinmarkkinat ja osa munuaisista tulee jopa epäilyttävistä lähteistä.

Arunan poika Babu Gogineni työskentelee IHEU:n toiminnanjohtajana Lontoossa.

USKONNOLLISTA MELUA RAJOITETAAN

Intian korkein oikeus on tehnyt päätöksen, jonka mukaan mikrofoniin tai kovaäänisten käyttö saarna- ja rukoustilaisuuksissa muiden häiritsemiseksi on kielletty. Madrasin ylioikeus oli aiemmin määrännyt erästä kirkkoa pitämään kovaääniset matalalla äänentasolla. Kirkko protestoi päätöstä vastaan väittäen, että sen perusoikeutta saarnata uskontoa rikottiin. Korkeimman oikeuden mukaan uskonnon saarnaaminen oli kuitenkin alisteinen "yleiselle järjestykselle, moraalille ja terveydelle".

KIMMO SUNDSTRÖM

VARKAUDEN TORITORPALLA KESKELLÄ SIHTEERI TAISTO KAUKONEN JA OIKEALLA PUHEENJOHTAJA RAIMO VÄISÄNEN (KUVA: JANNE VAINIO)

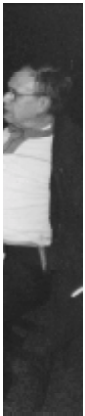
VARKAUDEN VAPAA-AJATTELIJAT JÄRJESTÄYTYVÄT UUDELLEEN

Vuonna 1948 perustettu Varkauden vapaa-ajattelijayhdistys on aloittanut toimintansa viidentoista vuoden hiljaiselon jälkeen. Yhdistys maksoi liittomaksunsa aikataulun mukaisesti, jolloin se on oikeutettu lähettämään edustajan tänä vuonna pidettävään Vapaa-ajattelijain liiton liittokokoukseen.

11.2. liiton järjestösihteeri **Janne Vainio** vieraili Varkauden vapaa-ajattelijayhdistyksen järjestämässä yleisötilaisuudessa, joka pidettiin Varkauden Toritorpassa. Ankarasta lumimyrskystä huolimatta paikan päälle oli saapunut viisi vapaa-ajattelusta kiinnostunutta paikallista aktiivia – mukaan lukien Varkauden yhdistyksen vastavalittu puheenjohtaja **Raimo Väisänen** ja sihteeri **Taisto Kaukonen**. Vainio kertoi lyhyesti liiton viimeaikaisista tapahtumista ja yleislanteesta sekä tavoista, joilla liitto voi tukea jäsenyhdistyksiensä aloittamia vapaa-ajattelua edistäviä projekteja.

Yhdistyksessä aiemmin mukana olleiden vanhojen aktivistien keskuudessa kummastusta herätti liiton toiminnan kaupallistuminen, jonka merkinä pidettiin muun muassa uskonnottomien seremoniapalveluiden yhtiöittämistä.

JANNE VAINIO

JÄSENMÄÄRÄ

EDELLEEN LASKUSSA

Vapaa-ajattelijain liiton jäsenyhdistysten henkilöjäsenten määrä jatkoi loivaa laskuaan myös vuonna 2000. Vuoden 2000 jäsentilasto valmistui joulukuussa. Viimeisenä jäsenselvityksen toimitti 9.11.2001 Turun Vapaa-ajattelijat ry. Se ei ollut vuotakaan myöhässä.

Tässä viitataan Vapaa Ajattelijan numerossa 6/2000 olleeseen kirjoitukseen, jossa viimeksi esiteltiin jäsenmäärän kehitystä. Vuonna 1998 jäsenyhdistysten jäsenmäärän laskuksi saatiin 11 jäsentä (0,7 %) ja vuonna 1999 68 jäsentä (4,5 %). Tarikustulaskennassa vuoden 1999 jäsenmäärä on pudonnut 1442 jäsenestä 1435 jäseneksi, joten laskua näyttäisi tulleen tuona taantumavuotena 75 jäsentä (5 %). Vuoden 2000 jäsenmäärä on tämänhetkisen tiedon mukaan 1416 jäsentä eli laskua edellisestä vuoteen verrattuna 19 jäsentä (1,3 %). Lasku näyttää jatkuvan, joskin paljon loivempaan kuin vuonna 1999.

Vuoden 2001 jäsenselvitykset eivät ole vielä kaikki saapuneet liittoon, eivät kaikki tilityksetkään, vaikka määräaika oli 30.11.2001.

Yhdistyskohtaisesti tilastoista näkyy seuraavaa: Espoon Vapaa-ajattelijain toiminta lakkasi kokonaan vuonna 2000. Osa jäsenistä siirtyi muihin yhdistyksiin.

Muutokset olivat yleensä pieniä. Eniten jäsenmääränsä kasvattivat Pääkaupunkiseudun vapaa-ajattelijat 167 % (kokonaisjäsenmäärä 16 jäsentä), Oulun seudun vapaa-ajattelijat 24 % (21 jäsentä) ja Järvenpään Vapaa-ajattelijat 11 % (20 jäsen-

tä). Eniten jäsenmäärä väheni Seinäjoen Vapaa-ajattelijoiden -42 % (7 jäsentä), Salon seudun Vapaa-ajattelijoiden -19 % (13 jäsentä) ja Helsingin Vapaa-ajattelijoiden -10 % (254 jäsentä).

Suurimpien yhdistysten järjestys pysyi samana: Karkkila (297), Helsinki (254) ja Tampere (146). Vuonna 1999 100+ kerhoon ylsivät vain nämä kolme yhdistystä. Vuonna 2000 Kemian yhdistyksen jäsenmäärä oli 103. 100+ kerho kasvoi neljään jäseneksi. Kotkan jäsenmäärä oli tasan 100 jäsentä.

Kimmo Sundström

JUHLAPUHUJAKORVAUSTEN MÄÄRÄ LASKUSSA

Juhlapuhujakorvausten määrä romahti vuonna 2001 vuoden 1999 tasolle. Vuonna 1999 korvauksia maksettiin 41 puheesta, vuonna 2001 40 puheesta.

Vuonna 2000 korvauksia maksettiin ennätysmäärä, yhteensä 75 puheesta. Tilastointi on maksuperusteista siten, että mukana oli korvaus kahdeksasta vuonna 1999 puhutusta puheesta.

Vuonna 2001 korvauksia maksettiin yhteensä 7.822,00 mk yhteensä 11 puhujalle. Puhujista Anneli Aurejärvi-Karjalainen, Juha Kukkonen ja Matti Mäkelä puhuivat Prometheus-seremoniat Oy:n lukuun. Eeva Hartikainen, Ilmari Huuskonen, Leila Närhinen, Antti Paananen, Raimo Toivonen, Martti Vaatto-vaara, Tauno Wallendahr ja Olavi Ääri puhuivat Uskonnottomat juhlapuhujat ry:n tai jonkin vapaa-ajattelijayhdistyksen tai omaan lukuunsa. Seremonia-

ryhmittymään kuuluvien korvaukset maksettiin 16 puheesta, muiden osuus oli 24 puhetta.

Maksetut korvaukset eivät vaikuta Vapaa-ajattelijain liiton tulokseen, koska korvaukset maksetaan Taisto, Voitto ja Väinö Koiviston rahastosta.

Myös Pääkaupunkiseudun vapaa-ajattelijat ry jakoi korvauksia juhlapuhujille. Korvauksia myönnettiin vain Uskonnottomat juhlapuhujat ry:n jäsenpuhujille.

Hautausmaa-avustuksia maksettiin yhteensä 10.580,30 mk. Avustukset maksettiin aatteellisille vapaa-ajattelijayhdistyksille. Koivistojen hautaa Jyväskylässä hoitaa liiton lukuun Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry.

Kimmo Sundström

RAISION VAPAA-AJATTELIJAT RY:N HALLITUS 2002

Puheenjohtaja Pentti Levonen (Puhelin 02-438 2760, 050-0774 024, p.levonen@surfeu.fi).

Varapuheenjohtaja Olavi Ääri (Puh. 02-438 3452).

Sihteeri Anne Sinilaakso (02-438 6833, anne.sinilaakso@pp.inet.fi).

Taloudenhoitaja Eila Lehtonen (Puh. 02-437 2776, 040-7372 615).

Muut hallituksen jäsenet ovat Leila Närhinen (02-438 1759) ja Lasse Minkkinen (Puh. 02-438 3738).

Varajäseniksi valittiin Eila Aho-nen, Pentti Fält (Puh. 02-438 2494) ja Anja Kontio (Puh. 02-438 2760).

**VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO –
FRITÄNKARNAS FÖRBUND RY**

Puheenjohtaja

Erkki Hartikainen
Puhelin (09) 2233273, 040 565 1271
Sähköposti etkirja@dlc.fi

Varapuheenjohtaja

Leila Närhinen
Puhelin (09) 438 1759
Sähköposti leila.narhinen@atlasnet.fi

Pääsihteeri

Juha Kukkonen
Puhelin 040 704 7258
Sähköposti juha.kukkonen@saunalahti.fi

Toimisto

Kimmo Sundström
Neljäs linja 1,
00530 HELSINKI
Puhelin (09) 715 601
Faksi (09) 739 055
Sähköposti val@vapaa-ajattelijat.fi
Toimisto on avoinna klo 09.00-17.00.

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

Pankkiyhteys

Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

JÄSENYHDISTYKSET JA NIIDEN YHTEYSHENKILÖT

Forssan Vapaa-ajattelijat ry

Anja Tuomola
Myllykatu 1 A 8,
30100 Forssa
Puhelin (03) 422 4150

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry

Juha Kukkonen
Neljäs linja 1,
00530 HELSINKI
Puhelin 040 704 7258
juha.kukkonen@saunalahti.fi
<http://www.vapaaajattelijat.fi/helsinki>

Järvenpään Vapaa-ajattelijat ry

Tarmo Niskanen
Haltianpolku 4 A 26,
04440 Järvenpää
Puhelin (09) 285 444

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry

Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24,
87350 Kajaani
Puhelin (08) 637 280
aki.k.raisanen@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/aki.k.raisanen>

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry

Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8,

03600 Karkkila
Puhelin (09) 225 5930
siljor@saunalahti.fi

Kemin Vapaa-ajattelijat ry

Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5,
94700 Kemi
Puhelin (016) 232 585
<http://personal.inet.fi/yhdistys/keminvapaa-ajattelijat/>

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry

Marko Koivuniemi
Ainolankaari 2 A 24,
40520 Jyväskylä
Puhelin 0400 429 540
marko@painovalmis.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ks>

Kotkan Vapaa-ajattelijat ry

Korkeavuorenkatu 13,
48100 Kotka
Puhelin (05) 218 6047

Kymen Vapaa-ajattelijain yhdistys ry

Erkki Rumpu
Koukkukatu 6,
48600 Karhula
Puhelin (05) 265083

Lahden Vapaa-ajattelijat ry

Saimaankatu 5 B 34,
15140 Lahti
Puhelin (03) 782 7408

Lohjan seudun vapaa-ajattelijat ry

Terttu Palmroos
Ajurinkuja 6,
08700 Virkkala
Puhelin (019) 342 478
terttu.palmroos@jippii.fi
<http://www.dic.fi/etkirja/lohja.htm>

Nokian Vapaa-ajattelijat ry

Pentti Riekkola
Sorvantie 518,
37120 Nokia
Puhelin (03) 340 5456

Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Jouko Saksio
Jalohaukantie 1 E 41,
90250 Oulu
Puhelin 040 536 0345

Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat

Osmo Määttä
Metsurintie 4 C 20,
70150 Kuopio
Puhelin 040 716 6232
osmo.maatta@iki.fi

tulevia tapahtumia

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pohjois-savo>

Pohjois-Kymen Vapaa-ajattelijat ry
Heljä Pekkalin
Kuntalantie 7 B 10,
45700 Kuusankoski
Puhelin 040 704 4638
h.pekkalin@pp.nic.fi

Pääkaupunkiseudun vapaa-ajattelijat ry
Kimmo Sundström
Koivumäentie 18 A 35,
01230 Vantaa
capital_vapaa_ajattelijat@hotmail.com
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pkv>

Raision Vapaa-ajattelijat ry
Pentti Levonen
Syreenikatu 14,
21260 Raisio
Puhelin (02) 438 2760
p.levonen@surfeu.fi

Salon seudun Vapaa-ajattelijat ry
Jorma Syrjälä
Hämeenajokatu 2 b 17,
24260 Salo
Puhelin 040 583 8026
<http://www.kolumbus.fi/ti.salo/salon/seudun/vapaa-ajattelijat/>

Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry
Juhani Mäkelä
Soukanjoentie 41,
60200 Seinäjoki
Puhelin (06) 412 2553
juhani.makela@nic.fi

Tampereen Vapaa-ajattelijat ry
Yliopistonkatu 58 B,
33100 Tampere
Puhelin (03) 222 5803
vapatre@sci.fi
<http://www.saunalahti.fi/vapatre/>

Turun Vapaa-ajattelijat ry
PL 959,
20101 Turku
Puhelin (02) 237 9224
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>

Varkauden Vapaa-ajattelijat ry
Raimo Väisänen
Atolantie 17,
78500 Varkaus
Puhelin (017) 558 6111
raimovaisanen@luukku.com

KEMI

Kemin Vapaa-ajattelijat viettää **uskonnottomien päivää** tiistaina 26. pñä maaliskuuta v. 2002 Kemin Leipätehtaan juhlasalissa alkaen klo 17.30. Yhdistyksen puheenjohtaja Pertti Periniva esittelee vapaa-ajattelijain aatteellisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita sekä ajankohtaisia arkipäivän edunvalvontaan liittyviä tehtäviä. Prometheus-leirille osallistuneet kertovat kokemuksiaan. Tilaisuudessa on musiikkia ja pullakahvit. Jäsenet ja muut asiasta kiinnostuneet tervetuloa!

KUOPIO

Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat järjestävät **puhujakurssin** Kuopiossa lauantaina huhtikuun 6. päivänä 2002 kello 10.00 alkaen. Koulutus tapahtuu Vasemmistoliiton Kuopion piiri-järjestön tiloissa Suokatu 11, Kuopio. Paikka on lyhyen kävelymatkan päässä Kuopion rautatieasemalta, ja kartta löytyy osoitteesta <http://www.saunalahti.fi/vlkuopio/>. Kurssille voivat osallistua kaikki kiinnostuneet. Ilmoittautuminen ja lisätiedot: Osmo Määttä, puh. 040 716 6232.

RAISIO

Raision Vapaa-ajattelijat järjestävät kaupungintalolla lauantaina 20.4.2002 klo 13 keskustelutilaisuuden **uskonnottomasta varhaiskasvatuksesta ja ET-opetuksesta**. Tilaisuus on paneelikeskustelutyypinen. Paneeliin osallistuvat mm. Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Erkki Hartikainen, paikallinen ET - opettaja, lastentarhanopettaja, ET:tä opiskelleita sekä vanhempien edustajia.

OULU

Ihmisten pelot ja pelottelu -seminaari järjestetään Lyseon juhlasalissa lauantaina 27. huhtikuuta klo 12-16. Yliääkäri Asko Niemelä Oulusta tulee puhumaan pelon mekanismeista, neurofysiologinen näkökulma. Niemelä kuntouttaa kidutuksen uhreja. Professori Jorma Palo on myös kiinnostunut tilaisuudestamme, vahvistusta odotetaan. Kolmas esitelmöijä on vielä kysymysmerkki. Maksuttoman seminaarin järjestävät Oulun humanistit, Skepsis ja vapaa-ajattelijat. Oulun humanistit, Skepsis ja vapaa-ajattelijat pyrkivät Oulu-opiston lukuvuoden 2002-03 opinto-ohjelmaan. Siihen tulisi sisältyä yhdistysten (humanistit, Skepsis ja vapaa-ajattelijat) aatteellisen taustan ja yhteiskunnallisten tavoitteiden esittely. Kullakin suuntauksella olisi oma iltansa.

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

.AT03

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Vapaa-ajattelijain liitto on vapaa-ajattelijain, ateistien ja humanistien muodostamien vapaa-ajattelijayhdistysten keskusjärjestö. Se on myös näiden ryhmien etu-oikeusturva- ja kulttuurijärjestö.

Vapaa-ajattelijain aatteellisena tavoitteena on tieteellisen maailmankatsomuksen levittäminen ja tutkiminen.

Yhteiskunnallisena tavoitteena on Suomen molempien valtiokirkkojen erottaminen valtiosta ja niiden julkisoikeudellisen aseman lakkauttaminen. Liitto edesauttaa ja ylläpitää uskonnoton ja ateistisen kulttuurin kasvuedellytyksiä ja kehitystä.

Erityisesti liitto valvoo uskonnonvapauslain soveltamista sekä vapaa-ajattelijain, ateistien ja humanistien ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkaamattomuutta.

Liitto ajaa sellaisia lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka turvaavat uskonnottomuuden ja ateismin vapauden sekä näiden katsomusten kaikenpuolisen tasa-arvoisen kohtelun muihin kansalaisiin nähden.

Liitto toimii yhteistyössä samoihin päämääriin pyrkivien koti- ja ulkomaisten järjestöjen kanssa.

(Edellä esitetty on muotoiltu liiton sääntöjen 2 §:stä)

Olen kiinnostunut toiminnastanne

Lähetätkää minulle lisätietoja

☐

Haluan liittyä jäseneksi

☐

Tilaan Vapaa Ajattelija -lehden

☐

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

60 c

Vapaa-ajattelijain
liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI